Llewellyn Bullock.

Bucharest.

April 1919

ACADEMIA ROMÂNĂ

DIN VIEAŢA POPORULUI ROMÂN

CULEGERI ŞI STUDII

II.

CIMILITURI ROMÂNEŞTI

INTRODUCŢIUNE ŞI GLOSAR

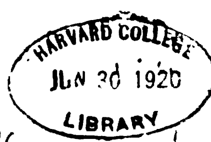
DE

TUDOR PAMFILE

ŞEDINŢA 28 MARTIE 1908.

BUCUREŞTI

1908.

Institutul de Arte Grafice „PROGRESUL“. — Ploeşti

PREFAȚĂ

In 1898 *Academia Română* editează singura colecţiune de *Cimilituri române* ce-o avem, întocmită de d-l Artur Gorovei, conducătorul revistei de literatură şi tradiţiuni populare *Şezătoarea*, din Fălticeni.

Ca ori şi ce colecţiune, ea este departe de a fi completă; şi, pentru a contribuì şi eu la mersul ei spre întregire, aduc acest nou material de limbă în aceste vremuri de cercetări.

Şi cu acest prilej, sunt dator să aduc mulţumirile mele cele mai căldurase luminatei Instituţiuni, care poartă un deosebit interes graiului şi simţirii româneşti.

Tot ce urmează este cules din satul meu de naştere şi copilărie Ţepu, jud. Tecuciu. Ce va fi străin, se va arătà.

Târgovişte, Martie 1908.

INTRODUCERE

Incepând ca şi d-l Gorovei, trebue să stabilesc că, după cercetare personală prin părţile Moldovei de jos şi ale Munteniei de răsărit, vorba *cimilitură* nu poate fi conţinută în vorba *ghicitoare*, deoarece prin aceste locuri vorba *cimilitură nu se cunoaşte*. Dacă însă prin părţile unde se întrebuinţează, vorba *cimilitură* are un înţeles mai restrâns, atunci enunţul dat de d-l Gorovei e just.

Observ însă că în munţii Sucevei vorba *ghicitoare* nu este întrebuinţată de popor; poate prin alte părţi. Consideraţiunea finală ar fi că vorba „*cimilitură*" e sinonimă cu vorba „*ghicitoare*," după cum sinonime sunt toate cuvintele din cele două familii: *cimilituri, cinghilituri, şimilituri* şi *ciumelituri* pe de o parte, iar pe de alta *ghicitori* şi alte două nuanţe de rostire nepomenite: *ghicituri* şi *gâcituri* sau *gâcitori*.

Pentru Românii din Macedonia corespund vorbele: *angutitori, ăngălţâtori, ăngutitori* şi *kuţitori*, citate de d-l Gorovei, pe lângă cari se mai adaug *minciuni* dela Românii din Meglenia [1].

Alt lucru nou îl aflăm din Ardeal, relativ la formula de întrebare: „*şciu* (mai mult *s* decât *ş*) *melce-i*" = cimili-ce-i [2]) sau = *şhilimnĭnĭ* [3]); pentru Moldova de jos avem formula: „*Gâci gâcitoare mea*".

In înţelesul adevărat al cuvântului, *ghicitoare* (*gâcitoare*). sau *cimilitură* înseamnă o descriere scurtă a unui obiect, o înşirare de câtevà note particulare cuvântului. *Acul e mic, acul coase* (care prin parafrază *îngrădeşte* aţa în ţesătura pânzei) sunt două propoziţii din cari rezultă două note sau însuşiri despre *ac*. Gâcitoarea acului poate fi deci: *ce e mic şi îngrădeşte*. Ea şi este la temelie. Tot astfel şi cu altele.

---

[1]) P. Papahagi, *Megleno-Românii* I (Ed. Acad. Rom.), 48.

[2]) Al. Viciu, *Glosar* (Ed. Acad. Rom.), 74.

[3]) Idem, *ibidem*, 77.

Chiar din exemplul de mai sus se vede că notele unui cuvânt pot fi sau *calificative* sau *predicative*. Cimilitura *cocoşului*: „La trup pepene, la cap pieptene, la picioare răşchitoare" cuprinde numai note calificative: „Voinic sunt, haine port, nefăcute de mâni de om; strig noaptea pe la miezul nopţii şi înviez morţii" e tot cimilitura *cocoşului*, alcătuită însă numai din note predicative, afară de întâia.

Ghicitoarea e cu atât mai uşor de deslegat, cu cât conţine însuşiri şi predicate mai multe. „Sunt cercel cu toartă, dar om nu mă poartă, decât mă agaţă, la case în faţă" e ghicitoarea *lacătului;* ea e completă prin conţinutul ei şi prin urmare uşoară de aflat. Dimpotrivă, cu cât notele enunţate sunt mai puţine, cu atât delesgarea sau aflarea este mai grea: să ne uităm la cea a *lacătului*, dacă ar lipsì jumătatea din urmă.

Inşirarea sau excluderea câtor mai multe note din notele totale ale unui obiect constitue un defect de construcţie al ghicitoarei. In primul caz deslegarea este uşoară sau evidentă, în al doilea caz e grea şi neprecisă. O ghicitoare bine alcătuită e cea care ţine mai mult pe gânduri pe cei ce vor s'o deslege; e rea, când poate să aibă mai multe soluţii. Exemplu: „Am un cojoc plin cu petece" se zice că însemnează: *varza* (curechiul). Tot astfel poate însemnà şi *cerul* cu nori, *câmpul* cu deosebite semănături, etc., şi chiar *cojocul* plin cu petece.

Prin urmare, ca cuprins, o ghicitoare bună e cea care este descrisă prin cât mai puţine însuşiri ale obiectului, dar aceste însuşiri să fie cele mai esenţiale, mai particulare.

Ca fond, ghicitorile nu se referă numai la obiecte, ci şi la raporturi dintre obiecte cari constituesc un sistem, un obiect mai mare. Ex.: „moşul suie şi coboară cu mătuşa subsioară" *(cofa şi cârligul);* această ghicitoare se mai poate numì şi *ghicitoare dublă*. De felul ei sunt şi *triplele*, etc. Ele pot să se refere şi la *acţiuni*, obiecte abstracte; ex.: „Seara până când nu-mi scot ochii, nu mă culc" vrea să arate că *nu mă culc până când nu mă închin.*

* * *

Ghicitorile, fiind nişte producţii ale graiului şi simţirii unui popor, ele trebuesc să trăească, să circule prin urmare şi sà fie memorizate. Pentru a fi memorizate se cer două lucruri: *a*) să fie interesante prin conţinutul lor şi *b*) să aibă o

formă. Intâia cerinţă atrage după sine faptul că multe dintre ghicitori sunt scânteieri geniale, simbole de descripţii inteligente, iar altele picături de humor ales. Forma cea mai uşoară de memorizat e versul rimat sau versul ritmat: Iată câtevà exemple:

Macul: Oastea unui craiu,
Intr'un vârf de paiu.

Proţapul: Un mort între doi vii.

Purecele: Am un cal
Cât un mal:
Unde sare,
Urmă n'are;
Unde paşte,
Se cunoaşte.

Umorul gâcitorilor devine câteodată prea exagerat, căpătând nuanţa pornografică, sau chiar o pornografie adevărată. Din ultimele am multe în colecţia mea de literatură populară; din primele am dat câtevà şi în această colecţie fiind şi în altele. Ex.:

Pe lelea crăcănată,
Şade lelea roşcată;
Şi 'n lelea roşcată,
Şade lelea fâsâită (*Pirostriile, ceaonul* şi *mămăliga*).

Moşul se culcă pe moaşa
Şi moaşa face foss! (*Perina*).

***

Umorul unei gâcitori constând din legătura vorbelor, dar şi din vorbele înse-şi, poporul a împrumutat din alte producţii ale lui formele neînţelese cărora le-a dat o însemnare arbitrară sau coventională. Recitativul:

Unuma,
Dunuma,
Zaia,
Paia,
Chicura,
Cucura,

Hurduc,
Burduc,
Sacalie,
Pic,
Poc,

nu poate să însemneze *puşca,* după cum crede poporul, sau vrea

să fie crezut. Acest recitativ este un sorţ sau un formulet din jocurile copilăreşti. Şi de acestea sunt multe.

Cântecelele:

Două mere,
Două pere,
Două fuse de aur:
Ferice de cel graur:
S'a dus la punte
Să astupe o bute,
S'a dus la racu',
Nici pentru mine,
Nici pentru tine,
Numai pentru popa racu',
Că dă zece raţe de aramă
Şi-o năframă (*Stativele, răsboiul*)

Este o babă hreabănă,
Şede jos şi deapănă
Şi se roagă lupului,
Şi se'nchină cucului:
— Cucule, măria ta,
Am venit la dumneata,
Să-mi dai calul şi căruţa,
Să mă duc pân'la măicuţa,
C'am auzit
C'a făcut
Trei feţi
Logofeţi,
Cu părul de aur creţ;
Unul a murit,
Unul a pierit,
Unul în munte s'a suit.
El în munte cu ciocanul a dat,
Muntele s'a cutremurat,
Fetele s'au măritat,
Eu bacşiş am căpătat;
Ieşi fetiţă
La portiţă
Că te strigă Daleon,
Daleon, fecior de domn.
(*Untişca*).

nu pot reprezentà cu nici un chip ceeace poporul vrea să reprezente.

Dacă dar ghicitorile trebue să îndeplinească anumite condiţiuni ca fond şi formă, de ce se găsesc în prezenta colecţie şi în altele atât de multe cari se abat dela aceste reguli? Cele ce se abat sunt ghicitori necorecte, după cum versuri necorecte are şi cel mai mare poet.

Nu tot ce produce poporul, sau are produs şi păstrat, are valoare literară. Strângerea în colecţii a acestor materiale felurite s'ar asemănà cu o colecţie de tot ce se scrie astăzi de meşteri şi începători, chemaţi şi nechemaţi. Acest fel de colecţii n'au nici o valoare; cele populare au valoare din alte puncte de vedere: ca limbă, ca idee, etc.

* * *

Ca gen al literaturii populare, ghicitoarea se înrudeşte cu alte genuri. Fără a intrà în analize greu de răsbătut, voiu

arătă pe cele mai de seamă neamuri ale ei, trecute chiar în literatura cultă, la popoarele vechi, mai ales.[1]).

1. **Intrebări și răspunsuri comune.** Ex.:

I. — Unde e mijlocul pământului?
R. — Aici, unde mă găsesc.

— De ce latră cânele?
— Pentrucă nu poate vorbi?

— De ce fuge iepurele la deal?
— Pentrucă nu poate intrà sub deal, etc.

2. **Intrebări și răspunsuri cu subiecte religioase.** Ex.:

— Ce cocoș a cântat și s'a auzit în toată lumea?
— Cocoșul din corabia lui Noe.

— Cine de viu s'a îngropat,
Mormântul a umblat,
Și mortul a cântat?
— Ionà Proorocul când erà în pântecele chitului.

— Care este întâia poruncă a lui Dumnezeu?
— Postul, când a poruncit lui Adam să nu mănânce din pom.

3. **Poemul numeric.** Exemplu iudaic[2]):

— Cine cunoaște (ce este) *unul?*
— Eu cunosc *unul.*
Unul este Dumnezeu care stăpânește cerul și pământul.
— Cine cunoaște (ce sunt) *două?*
— Eu cunosc *două.*
Două sunt tablele alianței.
Dar unul, Dumnezeul nostru care stăpânește cerul și pământul.
— Cine cunoaște *trei?*
— Eu cunosc *trei.*
Trei sunt patriarhii,
Două tablele....

[1]) Pentru acestea vezi: D-r. M. Gaster, *Literatură populară română.* 1883. p. 224—50, și G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române.* 1885, p. 214—5.

[2]) G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 252 și urm.

— Cine cunoaşte *patru?*
— Eu cunosc *patru,*
Patru sunt matroanele,
Trei patriarhii....
— Cine cunoaşte *cinci?*
— Eu cunosc *cinci.*
Cinci sunt cărţile legii,
Patru sunt matroanele...
— Cine cunoaşte *şase?*
— Eu cunosc *şase.*
Şase cărţile lui Michnah,
Cinci.....
— Cine cunoaşte *şapte?*
— Eu cunosc *şapte.*
Şapte zile săptămâna,
Şase...
— Cine cunoaşte *opt?*
— Eu cunosc *opt.*
Opt zilele dinaintea tăierii împrejur,
Şapte...
— Cine cunoaşte *nouă?*
— Eu cunosc *nouă.*
Nouă luni dinaintea naşterii,
Opt...
— Cine cunoaşte *zece?*
— Eu cunosc *zece.*
Zece poruncile.
Nouă....
— Cine cunoaşte *unsprezece?*
— Eu cunosc *unsprezece.*
Unsprezece stelele.
Zece....
— Cine cunoaşte *doisprezece?*
— Eu cunosc *doisprezece.*
Doisprezece seminţiile,
Unsprezece...
— Cine cunoaşte *treisprezece?*
— Eu cunosc *treisprezece.*
Treisprezece însuşirile divine,
Douăsprezece...

. . . .

Dar *unul* Dumnezeul nostru care stăpâneşte cerul şi pământul.

Creştinismul a transformat aceste poeme în altele cu cuprins din învăţăturile lui.[1]) Paralel cu acestea s'au născut, sau s'au format după construcţia lor altele, în cari lipseşte cuprinsul religios.

Iată un exemplu, fragment dintr'o poveşte „*Motanul lui Niţu*" din colecţia mea; el reprezentă un dialog între Dumnezeu şi diavol:

Diavolul: — Ce-i una?

Dumnezeu: — La fântână lină, mulţi voinici s'adună.

— Ce-i două?

— Omul cu doi ochi, bine mai vede.

— Ce-i trei?

— Puşca de trei straţi, bine mai bate.

— Ce-i patru?

-- Carul cu patru roate, bine mai umblă.

— Ce-i cinci?

— Palma cu cinci degete, bine mai lipeşte.

— Ce-i şase?

— Plugul cu şase boi, bine mai umblă.

— Ce-i şapte?

— In casa cu trei flăcăi şi patru fete, să ştii că-i şezătoare şi să nu bagi mâna pe fereastră, dacă nu vrei s'o scoţi ciungă.

— Ce-i opt?

— Racul cu opt picioare, bine mai merge.

— Ce-i nouă?

— Nouă godaci în curte.

— Ba opt că unul îl iea lupul.

— Las' să-l iee că-i al lui.

— Şi-l duce pe vale.

— Păi ce vrei: să-l ducă pe deal?

— Şi-l duce coviţănid.

— Pă-i ce vrei? să-l ducă cântând? Ptiu drace!

Şi dracul plesnì în nouă sute nouăzeci şi nouă!

---

[1]) G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 255—6

4. **Anecdote, povestiri și povești.** Exemple:

a) De asta, zise moș Neagu, sunt de nu le isprăvești,
Dar(ă) să vă spuiu acuma niște întrebări cu povești.
Odată trecând pe-o cale și într'o luncă văzând
Pe un bărbat c'o femeie bucatele lor săpând,
Eu gândind că e bărbatul cu femeia lui, vrusei
Ca să le dau bună ziua și'ntra'cest chip le zisei:
— Bună ziua om c'omoaie. Iar nevasta mi-a răspuns:
— Nu e omul cu omoaia, cu ochii nu ne-ai pătruns:
Ci te uită și iea seama că muma acestui om,
Este soacra mamei mele (eu sunt vlăstar și el e pom).
Mergând tot gândind în mine, ce rudă sunt amândoi,
Și am lăsat pân'acuma ca să vă întreb pe voi.
Cu zicerea „voi", moș Neagu, către fete arătă
Și această întrebare la ele o îndreaptă.
Popa însă îi răspunse: — Asta eu să ți-o ghicesc,
Că la (=l'-) așà întrebări grele, ele nu se domiresc.
Răspunsul(=răspunsu--) acestei neveste, nu e greu de deslegat,
Căci erà tata cu fata împreună la săpat.
Spre pildă: „eu fecior tati(i) iar mumă-mea lui e nor(')",
Mama tati(i) prin urmare e soacră despre fecior".
— Așà e, zise moș Neagu, ați ghicit-o prea curând.
Acum(a) să mai spui una și să dau altuia rând.

Și urmează într'adevăr o mulțime de acestea.[1])

b) Ghicitoare: 1: Din pulpă tăiată,
In făgaș aruncată;
2: De cioară mare găsită,
La cuib adusă și crescută;
3: De soldații împăratului dovedită;
4: De babă oarbă mințită :
5: De țigancă prinsă și tunsă,
Cu baligă unsă,
După porci pusă.

Deslegarea e aceasta: 1: O babă și un unchiaș n'aveau copii. Se sfătuesc ei cum ar puteà căpătà unul; unchiașul pleacă spre lumea cealaltă să afle un chip. Ajunge la Sf. Marți și Sf. Joi, dar ele nu-i pot spune nimic, ci-i dau câte o pres-

[1]) Anton Pann, vol. I. „Minerva", p. 257 și urm.

cură şi un pahar de vin, pe care unchiaşul le mănâncă şi le bea pe drum. Sf. Sâmbătă îi dă trei mere şi sfatul acesta: „pe unul mănâncă-l acum, pe al doilea să-l mănânci pe drum, iar pe al treilea să-l dai babei ca să purceadă grea“.

Venindu-i unchiaşului foame, îl mănâncă şi peal treilea şi pentru această i se umflă pulpa piciorului stâng. De durere unchiaşul taie umflătura şi-o svârle în făgaşul carului cu care umblà.

2: O cioară dă de bucata de pulpă şi găsind în ea o fată frumoasă, o duce la cuib şi o creşte.

3: Impăratul locului, neînsurat, stăpânul pădurii, trimite ostaşi vânători şi aceştia găsesc fata cântând şi lucrând într'un copac. Din mânile ei curgeà aur şi pietre scumpe. Au încercat să taie copacul, dar unde dădeau odată, de două ori mai mult creşteà copacul la loc.

4: Impăratul dădù poruncă unei babe vrăjitoare ca să-i aducă pe fata cea frumoasă. Baba îi cerù un căruţ, o iapă chioară, o pâne, o ploscă de vin, o căldare, un făcăleţ şi puţin mălăiaş, apoi lemne, apă şi chibrituri. In pădure baba puse ciaunul cu fundul în sus, turnă apă pe fundul ceaunului şi presără mălaiu. Fata crezând-o nepricepută, îi strigă de sus:

— Nu aşà babo, nu aşà! Iar baba:

— Vino, măiculiţă, şi-mi arată.

Fata scoborî, baba-i dădù vin şi pâne, fata îşi uită de cuib, se suì în căruţ şi baba pleacă cu ea spre împărăţie.

5: După nuntă, împăratul pornì la răsboaie, iar împărăteasa încăpù pe mâna unei ţigance, slujnică şi ibovnică mai de mult împăratului, care-şi făcù râs de ea şi o puse după porci.

Când se întoarce, împăratul află dela ţiganca cea rea că porcii îi sunt păziţi de un „cioban“ (?). La o şezătoare a curţii, spune fiecare slugă câte o *ghicitoare*, „fără de purcar, care grăì: când voiu spune şi eu una, voiu fi stăpânul vostru“. Impăratul află şi puse pe purcar să spuie *ghicitoarea* şi lucrurile luminându-se, împărăteasa se încunună cu slava ei de mai înainte, iar ţiganca îşi sfârşeşte zilele de cuţit. [1])

5.—Şi acestea, fireşte, nu sunt singurele înrudiri cu ghi-

---

[1]) G. Popescu-Ciocânel, E. Patriciu şi G. Salviu, *Braşoave*, 1905, p. 248—54.

citoarea. Ar trebuì o monografie specială pentru lămurirea acelor situaţii — ca şi pentru alte chestii folcloristice cari stau încurcate, ori se încurcă tot mai mult în zilele noastre.

De *şarade*, *enigme* şi felurite *probleme* şi *aritmogrife*, din cari anumite suflete îşi creează o plăcere şi o petrecere, nu mai pomenesc decât că au o înrâurire primejdioasă asupra acestei ramuri de literatură populară.

Am dat şi eu câtevà exmple de ghicitori *influenţate*, *mahalalizate*, ca să se convingă cei ce au putinţa de a înlesnì, că: aşteptând sau întârziind culegerile de folclor, se pun în primejdie multe lucruri de seamă.

CIMILITURI ROMANE

I. *Acul.*

1.* Ce e mic, mititel,
Nu' ngrădeşte nimeni ca el? [1])
Gor. 2. [2])

2.* Ce e mic şi mititel
Şi-o lume îngrădeşte cu el?
Gor. 11.

3.* Am un viţeluş:
Sparge cu cornul,
Drege cu coada.
Gor. 19.

4.* Ilie trece pe cale
Şi-şi lasă maţele pe vale.
Gor. 22.

5.* Luciu luceşte,
Luciu străluceşte,
La gard mereu împleteşte.
Din Bărhăseşti-Tecuciu.

6.* Am un băiet hărnicel,
Mai lungă-i coada decât el.

7.* Tililică măruntel,
Ingrădeşte frumuşel.

8.* Am un uncheşel,
Ii curg maţele după el.

9.* Am o râmă mititică,
Pe unde roade nu despică.

10.* Gânganie fără suflare,
Urmă împletită are.

11.* Am un cucoşel:
Cu pliscu' sparge,
Cu coada drege.

12.* Picior n'are,
Urmă lasă.

13. De mititel ce sunt,
Nam loc pe pământ;
Mă ţine legat,
Mă poartă prin sat.
Din Buciumeni-Tecuciu.

14. Mititel,
Mititel,
Mai lungă-i coada decât el.
Din Buciumeni-Tecuciu.

II. *Albina.*

15.* Măciucuţa brava,
Inconjură dumbrava.

16* Măriuţa graba
Stă cu zăbava,
Şi vine cu graba.

17 Marghioliţa graba
Inconjură dumbrava
Prăpădeşte cheiele,
Inconjură ţările.
Din Poiana-Tecuciu.

18.* Helghiţă,
Pestriţă,
Se duce la biserică
Şi se 'nchina şi se roagă
Şi când vine se balegă.

19.* Bâz în sus,
Bâz în jos,
Roade din rogoz.

20.* La cap limbă cu miere,
La coadă limbă cu venin.

21.* Coarne n'are şi împunge,
Buză n'are şi suge.

---

1) Steluţa arată cimiliturile culese din Ţepu (Tecuciu).
2) Varianta cimiliturii No. 2 din colecţia Gorovei.

22. Strigă Lina
Din Sulina
S'o păzească de găini,
Că de câini nu i-i frică.
Din Măxineni. R.-Sărat.

III. *Aluna.*

23.* Sâcâita, vai de ea
Şade 'ntr'un vârf de nuià
Şi se vaită, vai de ea,
Că nu-i nimeni ca s'o iea.

24. Sâcâita vai de ea,
Şade 'ntr'un vârf de nuià
Cu patru surori alăturea.
Din Buciumeni-Tecuciu.

25. Vai de ea
Şi de ea,
Spânzurată 'ntr'o nuià.
Din Negrileşti-Tecuciu.

IV. *Alunul şi aluna.*

26. El lung, ea scurtă,
Frunza bate şi ea-i mută.
Din Buciumeni-Tecuciu.

27. Vâjăitul sărmănel,
Puiu'n vârf de curcudel.
Din Buciumeni-Tecuciu.

V. *Anul* (şi subâmpărţirile lui).

28. Am un copaciu
Cu douăsprezece crăngi;
In toată cranga patru cuibare,
In tot cuibul şapte ouă,
In tot oul doi pui:
Unul alb şi unul negru.
Din Buciumeni-Tecuciu.

29. Am un pom
Cu douăsprezece crăngi;
In toată cranga patru lămuri.
In toată lamura şapte frunze.
Din Buciumeni-Tecuciu.

30.* Una şi cu una
Face una,
Şi de-acestea-s douăsprezece;
Tata-i tătăran,
Roată de bostan.

31.* Tata mare
Straie are,
Câte odată albe,
Câte odată negre.

VI. *Apa.*

32.* Suflet are
Şi mică şi mare;
Peste dealuri nu sare,
In groapă moare.

33.* Maneà lungă
Fără umbră.

34. Nici nu creşte, nici nu scade
Şi pe loc de fel nu şade;
Picioare
N'are,
Umbra nu i se vede.
Din Cornetu-Dâmboviţa.

35. M'a mânat domnul de sus
La cel de jos,
Să-i ţes pânză făr' de rost.
Din Titu-Dâmboviţa.

VII. *Apa şi gheaţa.*

36.* Mă-sa o face pe fică-sa
Şi fică-sa pe mă-sa.

VIII. *Apărătoarea.*

37.* Am o găină:
Când bate vântul,
Intinde coada.

IX. *Ariciul.*

38.* Merge moşul pe cărare
Cu acele 'n spinare.
Gor. 83

39. Tata-moşul cel bătrân
Iese pe cărare
C'o mie de cercuri pe spinare.
Din Baloteşti-Putna.

40.* Merge paşan pe uliţă
C-o cămeşă de suliţă.

41.* Am un motan mare
Cu părul ca acul,
Cu trupul ca dracul.

X. *Aţa dela opinci.*

42.* Am o nuià lungă, lungă,
Ingrădesc o poartă
Şi-o poiată
Şi mai rămâne o bucată.

43.* Am o nuià
Şi îngrădesc cu ea
O poartă
Şi-o poiată
Şi-mi mai rămâne o bucată.

44.* Am luat o secure
Şi m'am dus la pădure
Şi-am tăiat o nuià lungă,
De douăsprezece palme, să-mi ajungă.

45.* Am o nuià lungă,
Să'ngrădesc o poiată
Şi să-mi mai rămâie o bucată.

XI. *Baniţa* (dimirlia).

46.* In pădure mă născui,
In pădure mă crescui,
Acasă cum m'aduse,
Curva satului m'a pus.
Gor. 91.

47.* In pădure mă născui,
In pădure mă crescui,
Acasă cum m'a adus.
Târfa satului m'a pus.
Gor. 91.

XII. *Banul.*

48.* Ce-mi cere, le dau ;
La nimeni nu stau.

XIII. *Berbecii* (când se bat).

49. Opt opintite
Şi patru răsbite.
Din Ţigăneşti-Tecuciu.

XIV. *B. şina.*

50.* Ce se naşte fără piele
Şi ţipă până piere?

51.* Ce ţipă între doi munţi?

XV. *Birul.*

52.* Ce e greu pe casă
Şi cu mâna nu se iea?

XVI. *Biserica.*

53.* Intr'o naltă,
Ţuguiată,
Sbiară o căpriată;
Capra sbiară,
Jigăniile s'adună.

54.* Ţuguiul curatului
In mijlocul satului.

XVII. *Borta* (gaura).

55.* De ce-o mănânci,
De ce se face mai mare.
Gor. 920.

XVIII. *Bostanul* (dovleac, dovlete).

56.* Hop, hop, hop,
Ciurcele îngrop;[1])
Ghemuri strânse,
Funii întinse.
Gor. 146.

57. Casă fără de intrare
Fierbe'n ea ca 'n viermănare.
Din Ţigăneşti-Tecuciu.

58.* Pe valea lui Bobârnac,
Zace un popă mort-beat.

59.* Trece moşul peste gard
Şi rămâne spânzurat.

XIX. *Boul.*

60.* Cât trăeşte,
Lumea hrăneşte;

1) In grop. Ingrop?

Dacă moare,
Jălanie n'are.

XX. *Briciul.*

61.* Cosor de fier
Dă pădurea jos.

62. Cal cu dinţi de fier
Paşte muntele de păr.
Din Poiana-Tecuciu.

XXI. *Broasca uşii.*

63. Ce şade la uşă
Şi cântă din guşă?
Din Nărteşti-Tecuciu.

XXII. *Burca* (turta, pita).

64.* Turtel,
Burtel,
Buză de viţel.

65.* Băgai mâna în spuză
Şi scosei pe bălan de buză.
Gor. 1849.

66. Scot roşul
Şi vâr borţochinosul.
Din Nărteşti-Tecuciu.

XXIII. *Butia cu tâlvul* [1]

67. Burta mea
Pe burta ta,
Lunga mea
In gaura ta.
Din Oltenia.

XXIV. *Căciula.*

68.* Sac,
Bac,
In c.r ţi-l bag;
Puiu de băs,
In c.r ţi-'ndes.

69.* Retevei rotund,
Bagă până'n fund.
Gor. 265.

70.* Flocoşel rotund,
Se bagă până'n fund.

XXV. *Calul.*

71. Moşnegel bătrân,
Cu barba de fân;
De barbă îl duc,
De barbă-l aduc.
Din Bârlad.

XXVI. *Calul şi călăreţul.*

72.* Patru fug,
Două atârnă.

XXVII. *Cânele şi mâţa.*

73.* Prietenii de casă
Umblă pe sub masă;
Când se întâlnesc,
Rău se mai sfădesc.

XXVIII. *Cânepa.*

74. Strigă Petrişor,
Din cotişor,
Să-l apere de găini,
Că de câne
Nu se teme.
Din Runcu-Dâmboviţa.

XXIX. *Cântarul.*

75. Logoliţă, loga
Spânzură-n Moldova.
Din Cărniceni-Iaşi.

XXX. *Capcana.*

76. Gâcitoare tătărască,
Cine o gâcì-o să se ferească.
Din Bârlad.

[1] *Tâlvul* e un fel de pâlnie cu care se scoate vin sau ţuică dintr'un poloboc sau butie, „trăgând“ (aspirând) aerul şi apoi punând degetul.

XXXI. *Capul.*

77*. Am o pădure:
Sub pădure, două tufe;
Lângă tufe, două lacuri:
Lângă lacuri, o movilă;
Lângă movilă, o râpă;
Pădure dedesubt,
Pădure de-asupra.

78. Intr'un ciovârtac,
Două felii de dovleac.
Din Sălcuţa-Dâmboviţa.

XXXII. *Cărările.*

79.* Dela noi
Şi pân'la voi,
Tot fâşii de teiu
Şi capete de curmeiu.
Gor. 285.

XXXIII. *Cărările puţului.*

80.* Am un bou mâncat de lup:
Pe la toate casele
Inainte(i)-s maţele.

XXXIV. *Cârligul de paie.*

81. Am un oal c'un dinte:
Toată ziua mănâncă paie
Şi baligă nu face.
Din Titu-Dâmboviţa.

XXXV. *Cartea.*

82.* Cine mă'nţelege
Cuvinte culege.

83.* Urechi n'am ca să ascult,
Gură n'am ca să cuvânt.

XXXVI. *Cartofele.*

84.* Şede popa în cămară
Cu pletele afară.

85. Mă dusei în pădure,
Săpăi ouă de bobice;
Săpăi nouă,
Lăsăi două,
Că bobicii iar se ouă.
Com. de L. Mrejeriu,
Cotrâgani-Suceava.

86.* Pusei una,
Găsii două;
Pusei două,
Găsii nouă;
Pusei două,
Pusei nouă,
Găsii nouăzeci şi nouă.

87.* Mă dusei în pădure.
Găsii ouă de bobice;
Luai nouă,
Lăsăi două,
Că bobicii iar să ouă,
Să mai iau odată nouă.
Gor. 95.

88.* Am o tufă de năgară,
Se ouă nouă ouă pe vară.

89.* Găină verde
Şi ouăle galbene.

XXXVII. *Casa.*

90.* Sub o vovilată albă,
Stau diavolii de vorbă.

91. Am o vacă mare, mare,
Şi cu ţâţele 'n spinare.
Din Perieţi-Ialomiţa.

XXXVIII. *Castravetele.*

92. Bute butelate
Cu două feluri de bucate.
Din Ciumeşti-Dâmboviţa.

XXXIX. *Căţeaua.*

93.* Este o cuconiţă;
In piept poartă noduri
Şi sare gardul
Cu mânile'n şolduri.

XL. *Ceapa.*

94. Sus pădure,
Jos prescure,
La mijloc miezure.
Din Braşov.

95.* Sus pădure.
Jos prescure.
Zi-i ceapă,
Să înceapă.

96.* Am o fetișoară
Cu rochie roșioară:
Când începi a o desbrăcà,
Incepi a lăcrămà.
Gor. 365.

XLI. *Ceara* (lumânarea).

97.* Ce se spală în foc
Și se usucă în apă
Și vai de omul care
Fără dânsa scapă?

XLII. *Ceața.*

98. Pe o vale cotită
Vine vulpea, zovonită.
Din Nicorești-Tecuciu.

XLIII. *Ceaunul.*

99. Am o vacă neagră,
Când se baligă,
Toți îi stau grămadă.
Din Toflea-Tecuciu.

XLIV. *Cernutul.*

100. Cinel, cinel:
Sus bat dòbele,
Jos curg nègurele.
Din Bogdănești-Suceava.

XLV. *Cerul.*

101.* Ziua tăvă
Și noaptea dârmoiu.

102.* In vârf înflorit,
La mijloc uscat,
La rădăcină verde,
Cine are ochi îl vede.

XLVI *Cerul, pământul și vântul.*

103. Tata 'nalt,
Mama groasă,
Frate-meu dela unul la altul.
Din Nicorești-Tecuciu.

XLVII. *Chiperul* (ardeiul).

104.* Butucel de teiu,
P.ță de coteiu.

XLVIII. *Chirostiile* (pirostii, chirostrii).

105.* Trei călugărèle
Cu trei piciorèle.

106. Ciunteiu,
Bunteiu,
Picioare de coteiu.
Com. de L. Mrejeriu,
Cotrâgași-Suceava.

107.* Am o purcicuță
Cu trei peri la p.ță.

XLIX. *Cimpoiul.*

108. Am o rață
Gudureață,
Grumăjui
Cu Gudurlui:
Cine-a gâcì,
Șapte sate c'a sgârcì.
Din Jud. Suceava.

L. *Ciobota.*

109.* Hoț,
Coț,
Când o scoț:
Hâr,
Bâr,
Când o vâr.

110.* Cu mâna tragi,
Cu dinții strângi
Din c.r împingi.

LI. *Ciuperca.*

111*. Căciuliță 'ntr'un picior.

LII. *Ciutura puțului.*

112. Lui Ilie lungul,
Ii atârnă mucul.
Din Brăhășești-Tecuciu.

LIII. *Clopotnița.*

113. Spânzurătoare mare,
Căutare are.
Din Negrilești-Tecuciu.

LIV. *Clopotul.*

114.* Urlă lupul cam între hotare
Și s'aude 'n depărtare.

115. Țițileană, leană,
Strigă în poiană.
Din Perieți-Ialomița.

LV. *Cloșca și uliul*

116.* Safta are nuci și mere,
Tandalic vine și cere;
Iar când Safta nu se'ndură,
Tandalic vine și fură.

LVI. *Coarnele boului.*

117.* Incârligate,
Imbârligate,
Pe vârful dealului așezate.

LVII. *Coasa.*

118. Harcea,
Parcea,
Prin copacea,
Iușe,
Iușe,
Prin păiușe.
Din Runcu-Dâmbovița.

LVIII. *Cobilița.*

119.* Mă duc cântând
Și viu plângând.

120.* Slabă și subțire,
Grei cercei mai ține.

121*. Este-o babă 'nghebosată,
Și tot cu cercei se poartă.

122.* Am un cal;
De slab ce-i,
Il duc de coadă la apă.

LIX. *Cobza.*

123. Am o vacă
Handraboarcă,
Pe la pântece
Cu descântece,
Pe la șele
Cu mărgele.
Din Poiana-Tecuciu.
Gor. 478.

LX. *Cofa.*

124.* Am o vacă:
De coadă o duc la apă,
De coadă o aduc.
Gor. 502.

125.* Am un vițel
C'un singur cercel.

LXI. *Colacul roatelor.*

126.* Lung și lat s'a 'niment.
Și găina l-a pășit.
Gor. 1925.

LXII. *Copilul mic* (purtat în brațe).

127. Ce trece prin vad și nu se udă?
Din Nărtești-Tecuciu.

LXIII. *Corabia.*

128.* Gâscă pe apă,
Cu pene din pădure.
Gor. 523.

LXIV. *Coșul* (coșerul).

129.* Am o vacă:
Iarna-i grasă,
Vara-i slabă.

LXV. *Coșul* (horna).

130. Am o bivoliță,
In frunte c'o țâță.
Din Măxineni-R.-Sărat.

131.* Ursu 'n sat
Și câinii nu bat.

LXVI. *Crăpătura.*

132. Singură se face
Şi nimeni n'o desface.
Din Brăhăşeşti-Tecuciu.

LXVII. *Cucuveaua.*

133.* Strigă noaptea
Că vine moartea.

LXVIII. *Culbeciul* (Melcul).

134. Bou nu-i şi coarne are,
Cal nu-i şi-i cu şea'n spinare,
Şearpe nu-i şi 'n pom se suie.
Din Nicoreşti-Tecuciu.
Gor. 611.

135.* Pe-o cărare
Merge-o arătare:
Şea are, cal nu-i;
Coarne are, bou nu-i.

LXIX. *Cumpăna puţului.*

136. Cine-i popa lungul,
Tot îşi moaie mucul?
Din Negrileşti-Tecuciu.

LXX. *Curcubeul.*

137.* Am un brâu vărgat,
In cer spânzurat.

LXXI. *Cuţitul.*

138. Găinuşă
Ciunşă,
Cu minciunèle în guşă.
Din Toflea-Tecuciu.

139.* Putineiu
De teiu,
Limbă de balaur.

LXXII. *Degetele.*

140.* Cinci
In brânci,
Neagra înainte.

LXXIII. *Dinţii şi limba.*

141. Intr'o casă, o spuză de cai albi
Şi numai o iapă-i roşie.

LXXIV. *Dormirea.*

142.* — Când dormi un an?
— In noaptea dinspre Sf. Vasile.

LXXV *Drumul* (cărarea).

143.* Ce-i lung şi n'are umbră?

144.* Ce-i lung şi fără umbră?

145.* Am un bete lung,
La capăt n'ajung.

146*. Toader-Lungul
Ocoleşte pământul;
Todereasa
Işi găseşte casa.

147. Pânză lungă,
Nu se prăpădeşte.
Din Poiana-Tecuciu.

LXXVI. *Epistola.*

148.* Găinuşă pestriţă
Duce vestea lui Gheorghiţă.

LXXVII. *Fânul.*

149.* Ce-i: „iarbă uscată" într'un cuvânt?

LXXVIII. *Fasolea.*

150. Cerceluşul doamnei,
Stă în fundul oalei.
Din Negrileşti-Tecuciu.

LXXIX. *Faţa casei* [1]).

151. Lată îmbujorată,
Peste lată îmbujorată;
Peste lată îmbujorată,
Imbujorată;
Peste îmbujorată,
Crăcănată;
Peste crăcănată,

1) Vatra, focul, pirostiile, ceaunul, apa, făina şi făcăleţul.

Măciulie;
Peste măciulie,
Limpezeală;
Peste limpezeală,
Gălbineală;
Peste gălbineală
Cânt 'un băţ.
Din Nicoreşti-Tecuciu.
Gor. 748.

LXXX. *Femeia îngreunată.*

152.* Pe cel drum, pe cea cărare,
Merge-o mare mătăhaie;
Cu 4 mâini, cu 4 picioare,
Cu patruzeci de unghişoare.
Gor. 769—70.

LXXXI. *Fereasta.*

153.* Nici în casă, nici afară,
Ia, aşà, o dârdâială.

LXXXII. *Foarfecele.*

154. Două late
Lăturate,
Două strâmbe 'n greu legate.
Din Măxineni-R.-Sărat.

LXXXIII. *Focul.*

155. Am o pasăre:
Unde ciupeşte,
Iarba nu mai creşte.
Din Poiana-Tecuciu.

156.* Hai pe roşul să-l învălim,
Lunga'n bortă s-o băgăm,
Floci cu floci s'amestecăm. [1])

157.* Hai soro, să ne culcăm,
Cuiu'n c.r să ni-l băgăm,
(Sau: lunga'n bortă s'o băgăm)
Pe roşu să-l învălim,
Floci cu floci s'amestecăm. [1]).

LXXXIV. *Frica.*

158.*—De ce nu ştie Dumnezeu?
— De frică.

LXXXV. *Fulgerul* (trăsnetul).

159.* Scânteioară, ioară,
Pe om îl omoară.

LXXXVI. *Fulgii de omăt.*

160.* Vin oiţele din munte
Cu steluţe albe'n frunte.

LXXXVII. *Fumul.*

161. Toderel
Din firicel
Sus se suie,
Din căţuie.
Din Poiana-Tecuciu.

LXXXVIII. *Furca.*

162. Cumetriţa supărată,
Şeade tot nepieptănată.
Când o piepteni, îi pică părul.
Din Buciumeni-Tecuciu.

LXXXIX. *Furnica.*

163.* La un capăt bacană,
La un capăt hacană,
Iar la mijloc fiu-fiu-fiu!

XC. *Fusul.*

164. Hur în sus,
Hur în jos,
Pică noaptea burduhos.
Din Nicoreşti-Tecuciu.

165. Am un moşneag burduhos
Şi o babă strenţăroasă;
Pe moşneag îl sucesc,
Pe babă o smucesc.
Com. de M. Lupescu,
Bogdăneşti-Suceava.

XCI. *Gâlbaşul* (câlbaşul, caltaboşul).

166.* Am un balaur mare,
Şi-i pus în frigare.

XCII. *Gândul.*

167.* Am un cal ce-l ţiu de frâu
Şi înconjor lumea cu el.

1) In No. 156—7: încuierea uşii cu cheia, învelirea focului şi împreunarea pleoapelor.

168. Nuielușă vânjăța
Inconjor lumea cu ea.
Din Brăhășești-Tecuciu.
Gor. 876-7.

XCIII. *Gâsca.*

169. Lingă, lingăiană,
Strigă în poiană.
Din Runcu-Dâmbovița.
Gor. 882.

XCIV. *Gheonoaia.*

170. Cucoș,
Roș,
Nebun la cap,
Toacă noaptea pe uscat.
Din Runcu-Dâmbovița.

XCV. *Ghiața.*

171.* Incepui o cusutură,
Fără pic de tivitură.
Gor. 892.

172. Tot în jos,
La vadu' gros,
Coase lelea cusutură,
Fără leac de tivitură.
Din Negrilești-Tecuciu.
Gor. 892.

XCVI. *Ghinda.*

173. Am un trunchiu de brad,
Fac două blăni de pat
Și-mi mai rămâne un potcap.
Din Perieți-Ialomița.

174. Chicurușu'
Chicură,
Trepădușu,
Treapădă,
Halea,
Malea,
I ține calea. [1])
Din Sălcuța-Dâmbovița.
Gor. 897.

XCVII. *Grapa.*

175.* Este-un ariciu lătăreț
Tot cu țepi pe trupuleț;
El pământul răscolește
Și pământul învelește.

XCXIII. *Gura.*

176. Am un coteț,
Plină cu lopeți.
Din Brăhășești-Tecuciu.

XCIX. *Holdele.*

177. Piciorul Muscalului
Șade'n vârful dealului.
Din Cârlomănești-Covurluiu.

178.* De aici și pân' la munte,
Numai pături așternute.

C. *Iepurele.*

179. Cui îi pare dealul vale
Și valea deal?
Din Nicorești-Tecuciu.

180.* Dă iute bărbatule,
Fuga urechiatule;
De-l ajunge bărbatul,
S'a sfârșit cu urechiatul.

CI. *Inchinarea.*

181. Nu mă culc
Pân, nu-mi scoț ochii.
Din Titu-Dâmbovița.

CII. *Inelul.*

182. Sucala de carne
Și carnea de fier.
Din Brăhășești-Tecuciu.
Gor. 687.

CIII. *Lada.*

183. Am o iapă slabă:

1) Ghinda, porcul și lupul.

Când îi iau şeaua,
Ii văd maţele.
Din Nicoreşti-Tecuciu,
Gor. 981.

CIV. *Lampa* (lumânarea).

184.* Am o căţeluşă chioară: apă numai să-i dai şi ea toate ţi le-arată.

185.* Baba groasa
Umple casa.

CV. *Lanţul.*

186. Am un copilaş:
Când îl mângâiu plânge,
Când îl bat plânge,
Când îl las jos, tace.
Din Peneţi-Ialomiţa.

CVI. *Limba.*

187.* Scândură de carne:
In apă stă şi nu putrezeşte.
Gor. 1001—2.

CVII. *Lingura.*

188.* Intr'o vale adâncă,
Zac ciorile de brâncă.

188. Sus tună,
Jos răsună,
Nagâţii s'adună.
Din Buciumeni-Tecuciu.

CVIII. *Livada cu pomi.*

189. Mireasă
După casă;
Intâiu se găteşte,
Şi pe urmă vorbeşte.
Din Poiana-Tecuciu.

CVIX. *Luleaua.*

190. Găinuşă
Cu guşă,
Poartă'n plisc cenuşă.
Din Negrileşti-Tecuciu.
Gor. 1031.

CX. *Lumânarea* (lampa).

191. Mititică, mititică.
Bagă ziua în argeà.
Din Runcu-Dâmboviţa.
Gor. 1046.

192.* Safta groasă
Umple casa

193.* Dedesubt cârlige,
De asupra basilice.

194.* Cine moare şi învie,
Să mi-o spuie cine ştie.
Din Negrileşti-Tecuciu.

CXI. *Lumea.*

195.* Am o casă învălită cu tinicheà şi în casă numai furnici.

CXII. *Lumina* (lampa, lumânarea).

196.* Chior să nu eşti, că şi-'n pământ cu dânsa vezi.

CXIII. *Luna.*

197. Am o gură de tigaie
Cântă noaptea prin gunoaie.
Din Poiana-Tecuciu.

CXIV. *Luntrea.*

198.* Am o raţă
Fără vieaţă,
Trece apa cât de mare,
Ba te duce şi'n spinare.

CXV. *Lupul.*

199.* Otrocol
Prin ocol;
Unul râde,
O sută plâng.

200.* Coteleţ
Prin coteţ;
Unul joacă,
O sută plâng.

201.* Şi codat
Şi colţat;
Şi isteţ
Şi 'ndrăzneţ.

CXVI. *Măcieşa.*

202. Cucoş.
Roş
Cu aia'n cap.
Din Runcu-Dâmboviţa.

CXVII. *Mămăliga.*

203.* Hopa, hopa prin obor,
Hop şi eu cu cu capul gol.
Gor. 1115.

204.* Otrocol
Peste ocol;
Mânzul besă,
Bumbu-i iese.

CXVIII. *Mâna.*

205. Am o grebăluţă, cu 5 dinţişori,
Pe zi îmi trebue de o mie de ori.
Din Runcu-Dâmboviţa.
Gor. 1129.

CXXIX. *Mâţa.*

206. Mihaiu sfanţoc
Şede lângă foc;
Işi unge curelele
Şi-şi răsuceşte mustăţile.
Din Măxineni-R.-Sărat.

CXX. *Mătura.*

207.* Şi sucită,
Şi'nvârtită
Şi ţăpoasă,
Noduroasă.

CXXI. *Minciuna.*

208. Intr'o scurmătură de oaie
Am găsit un corn de porc:
Cum l-am văzut,
Orbului l-am arătat,
Ciungului l-am dat
Şi cel cu pielea goală
In sân l-a băgat.
Din Nicoreşti-Tecuciu.
Gor. 1145.

CXXII. *Mintea.*

209. Cimiligă, cimileà,
Ocolesc lumea cu ea.
Din Bogdăneşti-Suceava.

CXXIII. *Moara.*

210.* Merge şi nu merge,
De ascultat, te ascultă,
Face vorbă multă,
Ce-i dai, îţi dă,
Cu talpa 'n apă stă.

211. Turtă lată
In covată,
Heşteleu
In c.rul tău.
Din Brăhăşeşti-Tecuciu.

212. Făţă
Costofăţă,
Pe la nări
Cu lumânări,
Pe la pântece
Cu descântece.
Din Perieţi-Ialomiţa.

CXXIV. *Morarul.*

213.* Când am apă, beau vin,
Când n'am apă, beau apă,
Cu apă mă ţiu.

CXXV. *Musca.*

214. Şede'n grindă
Şi colindă
Şi grăeşte
Ungureşte
Şi se'nchină
Creştineşte.
Din Bârlad.

215.* Spuneţi-mi cum mă numiţi
Şi vara pentru mine, de ce vă [pălmuiţi?(!)

CXXVI. *Mustaţa.*

216.* Sub muche de deal,
Două cozi de cal.

CXXVII. *Nasul.*

217. Butucel de piele
Cu două borticele.
Din Brăhăşeşti-Tecuciu.
Gor. 1186.

CXXVII. *Nuca.*

218*. Am o fată
'Ngreunaţă,
C-o cămeşă galbenă
Şi cu una verde.

CXXIX. *Nuïelele.*

219. Multe
Dela munte,
Ţintate la frunte.
Din Soveja-Putna.
Gor. 1220.

CXXX. *Oaia.*

220. Cu patru răsteie
Duc un car cu fân.
Din Poiana-Tecuciu.
Gor. 1316.

221. Am un car cu teie,
Teie
Şi curmeie
In patru răsteie.
Din Măxineni-R.-Sărat.

CXXXI. *Ochii.*

222.* Am două gheme negre:
Cât le arunc,
Atâta se duc.

CXXXII. *Oglinda.*

223.* Strachină verde,
Ochii se vede.

224.* Licie,
Policie,
Frunză vârvălicie.

225.* Când te uiţi la mine,
Te vezi pe tine.

CXXXIII. *Oile, mocanul (şi cânele).*

226. Ciugurele,
Măruntele,
Şed pe drum înşirăţele;
Ciugur,
Mugur
Cel bătrân,
Şade jos şi bea tutun.
Din Popeşti-R.-Sărat.
Gor. 403.

227. Ţugurele,
Mugurele,
Merg pe drum înşirăţele;
Ţugur,
Mugur
Cel bătrân,
Şade jos şi bea tutun;
Halea,
Malea
Ţine calea.
Din Popeşti-R.-Sărat.
Gor. 403

CXXXIV. *Omul.*

228. Am doi pari;
Pe doi pari o putină,
Pe putină un bostan,
Pe bostan o pădure,
Şi'n pădure umblă oile.
Din Negrileşti-Tecuciu.

CXXXV. *Omul cu femeia lui şi fiii lor.*

229. — Ivaivas,
Ivaivas,
Unde-ai mas?
— La un cap de oraş.
— Ce-ai văzut
Ce-ai auzit?
— Ce să văd,
Ce să aud:
Am văzut un cocoş
Ş-o găină,

C'un puiu
Şi-o puică.
Din Popeşti-R.-Sărat.

CXXXVI. *Opaiţul*

230.* Omuşor de lut,
Cu părul de foc.

CXXXVII. *Oul.*

231. M'a mânat doamna de sus
La cea de jos,
Să-i aduc vin şi rachiu,
Tot într'un bultiu.
Din Perieţi-Ialomiţa.

232.* Albeşte'n paie.

233. Casă văruită,
Peste tot boltită.
Din Runcu-Dâmboviţa.

234. Am într'un buriu
Şi vin şi rachiu.
Din Runcu-Dâmboviţa.

235.* Casă văruită, fără uşi, fără fereşti.

CXXXVIII. *Păcorniţa.*

236. Ploscuţă cu apă neagră,
Unge muta şi aleargă.
Din Negrileşti-Tecuciu.

CXXXIX. *Păingănul.*

237.* Intr'un vârf de paiu
Mânăstire de craiu.

CXL. *Pântecele* (stomacul).

238.* Doi,
Iaratoi;
Doi îl poartă,
Doi l'mbucă,
Şi el se hodineşte
Şi tot nemulţumit.

CXLI. *Para.*

239. Am o iapă grasă:
Până când nu-i rup coada,
Nu intră în grajd.
Din Dragomireşti-Dâmboviţa.

CXLII. *Parul ariei.*

240.* Nalt şi subţirel,
Lata-i lângă el.

241.* Slava sfântului,
Ţine şi el umbră pământului.

CXLIII. *Păunul.*

242. Mă dusei la Chiuleasa
Să-mi înceapă 'ncepătură,
Fără leac de tivitură.
Din Cerna-Constanţa.

CXLIV. *Pepenele.*

243. Carnea roşie şi malurile negre.
Din Brăhăşeşti-Tecuciu.

244.* Aţe 'ntinse,
Gheme strânse.

245. Dendeliţă,
Mendeliţă,
Cârciu toboliţă.
Din Runcu-Dâmboviţa.

246. O bag lată
Şi iese lungă
Şi funia face gheme.
Din Poiana-Tecuciu.

247.* Am o căsuţă
Plină cu răţuţe.

CXLV. *Perja* (pruna).

248. Umflămi-se,
Gâmfămi-se,
Ferfeleaga scoalămi-se.
Din Runcu-Dâmboviţa.

249. Am o purceà plină cu purcei.
Din Popeşti-R.-Sărat.

250.* Am o vacă şi-i a [1]) fătà
Şi viţelului tot aşà.

1) Ii este a,

CXLVI. *Peştele.*

251. Ostaş gătit
Pe casă suit.
Din Runcu-Dâmboviţa.

252.* Soldat oţelit
De oaste gătit.

CLXVII. *Piatra de moară.*

253.* Turta mea
Pe turta ta,
Fusul meu
In c.rul tău.
Gor. 1386.

CLXVIII. *Piciorul în ciobotă.*

254.* Drugul roş în bortă neagră.

CLXIX. *Pieptenele de cap.*

255. Ţandără turcească,
Cine o gâcì-o, să trăească.
Din Brăhăşeşti-Tecuciu.

256.* Ciurcică de os,
Mână porcii în jos.
Gor. 1395-6.

257. Purcel borcănos,
Mână porcii în jos.
Din Negrileşti-Tecuciu.

258.* Bot gros
Scoate lupii din dos.

CLXXX. *Pieptenele de lână.*

259.* Am doi uncheşei,
Se trag de barbă amândoi.

CLXXI. *Pistolul.*

260. Scurt şi gros
Şi frumos
Şi te dă jos.
Din Runcu-Dâmboviţa.

CLXXII. *Pleava şi grâul.*

261. Am doi cai:
Unul slab şi altul gras;
Cel slab sare gardul,
Cel gras pică jos.
Din Negrileşti-Tecuciu.

262.* La picioare roică
Boică,
Pe la mijloc şovâltoică,
La gură păhărniceşte;
Cine zice c'o gâceşte.
Gor. 1447.

263. Am o fată de Săcuiu,
Stă cu pletele în cuiu.
Din Runcu-Dâmboviţa.

CLXXIII. *Plugul.*

264.* Ce fiară 'ncornorată
Umblă cu gura căscată
Cu limba lăsată;
Cu limba râmă
Şi dărâmă?
Gor. 1454.

265.* Am un porc,
Râmă câmpul tot.

266.* Nebunii se opinteşte,
Cumintele scrişneşte,
Ţuţunic gâceşte.

CLXXIV. *Poama* (strugurul).

267. Vacii mele i-a fătà
Şi viţelei tot aşà.
Din Nicoreşti-Tecuciu.

268.* Am o babă buboasă,
Şede cu Vodă la masă.
Gor. 1766.

269.* Am o gâscă buboasă,
Şede cu Vodă la masă.

270.* Am un câne spânzurat într'o
[tufă.

271. Dimirlie
Cu dimirlie,
Mare veselie;
Siminoc
Cu Siminoc,

Crănguţă de busuioc.
Ce-i ?
Din Cărniceni-Iaşi.

CLXXV. *Polobocul.*

272.* Hurduf,
Burduf,
Când mi-i sete, plâng,
Când mă satur, tac.

273.* Am o vacă mare
Cu ţâţa 'n spinare
Şi-o mulg pe la coadă.

CLXXVI. *Popuşoiul.*

274.* Fâş,
Mâş
Prin păiuş,
Mare tulihoiu am scos.

275.* Intr'un vâf de deal.
Picior de Muscal.

CLXXVII. *Porumbelele.*

276. M'am dus în pădure,
Să iau o poală de prune.
Din Runcu-Dâmboviţa.

CLXXVIII. *Primarul.*

277. Ţiovul împăratului
In mijlocul satului.
Din Braşov.

CLXXIX. *Priscornicul.*

278. Am un lemn cum îi mai bun:
Nici de-o palmă nici de-un [pumn.
Din Lieşti-Tecuciu.

CLXXX. *Privighitoarea.*

279.* Ce grăeşte
Pe turceşte
Şi nu ştie ce vorbeşte ?

CLXXXI. *Punga.*

280. Iţele,
Fetiţele,
Tranca şi c.iţele.
Din Vizureşti-Tecuciu.

CLXXXII. *Purecele.*

281.* Am un puiu de drac
Lăţit şi sărac,
Cu picioarele sucite,
Cu şoldurile stâlcite,
Cu pântecele lăţite,
Cu limbile-ascuţite:
Unde sare,
Urmă n'are;
Unde paşte,
Urma se cunoaşte.
Gor. 1507.

282. Am o vacă neagră,
Neagră,
Nu i-i pielea nici de-o treabă.
Din Vizureşti-Tecuciu.

283.* Ţupa ici, ţupa coleà,
Fofârlita fofârlea.

284. Pe valea lui Berbeleac,
Se dă dracul peste cap,
Din Lieşti-Tecuciu.

CLXXXIII. *Puşca.*

285.* Ce n'are suflet
Şi suflet fură ?

286. Titirează
Brează,
Departe necheazā.
Din Runcu-Dâmboviţa.

287.* Rage murga în cetate
Şi răsună mai departe.

288.* Cocoş potcovit,
De oaste gătit.

289. Am o găină cucuiată,
Şede în cameră încuiată;
Doar să mor să n'o descuiu,
S'o mângâiu pe la cucuiu.
Din Dragomireşti-Dâmboviţa.

CLXXXIV. *Putineiul.*

290.* Buturugă burbură
Şede jos şi tulbură.
Gor. 1538.

291. Am un lemn găunos
Şi unul scorburos;
De baţi cu cel găunos
Pe cel scorburos,
Face horc, horc, horc!
Din Ciumeşti-Dâmboviţa.

CLXXV. *Rachiul.*

292.* Tu mă faci om,
Eu te fac neom.

CLXXVI. *Racul.*

293.* Am un puiu de drac
Cu coada de rac;
Cu mustăţi de ace
Şi nu vine 'n coace.

294. Strigă Lică dela gard
Să-l apere de găini,
Că nu se teme de câni.
Din Runcu-Dâmboviţa.
Gor. 1547.

295. Strigă Neaga din pelin
Că i-i frică de găini.
Din Runcu-Dâmboviţa.
Gor. 1547.

296.* Strigă Ioana
Din poiana:
— Apăraţi-mă de găini, că de câni nu mi-i frică.

CLXXXVII. *Rândunica.*

297.* Doamnă nouă
Cu coada'n două.

CLXXXVIII. *Râşchitorul.*

298.* Ce-i ţapăn în ismene?

CLXXXIX. *Râşniţa.*

299.* Sus toacă,
Jos toacă,
Două babe 'n c.r se freacă.

300.* Turtă
Peste turtă,
La mijloc bortă.
Gor. 1564.

CXC. *Roatele carului.*

301. Am două căţele:
Toată ziua fug
Şi nu se mai ajung.
Din Cărniceni-Iaşi.

CXCI. *Roua şi bruma.*

302. Mă suii pe scară,
Cărţile-mi picară;
Luna le văzù,
Soarele le luă.
Din Runcu-Dâmboviţa.

CXCII. *Rugul.*

303. Verde-i, verde, nu-i şopârlă,
Are dinţi şi n'are gură.
Din Braşov.
Gor. 1585.

CXCIII. *Sacul.*

304.* Când îi slab, n'are os,
Cându-i gras,
Totu-i os.
Gor. 1591.

CXCIV. *Sania, căruţa şi calul.*

305. Am trei lucruri la olaltă:
Unul zice: Tare mi-i bine vara;
Altul zice: Tare mi-i bine iarna,
Al treilea zice: Cum mi-i vara,
Mi-i şi iarna.
Din Cărniceni-Iaşi.

CXCV. *Scaiul.*

306. Pe valea lui Handrabac
Se dă ursul peste cap.
Din Perieţi-Ialomiţa.

CXCVI. *Scânteia.*

307. Cinghiliţă,
Minghiliţă,
Pâc! pâc! tirichiţă.
Din jud. Iaşi.

308.* Io-te-o nu-i;
Dacă nu-i,
Nici eu n'o spuiu.

309. Ce e mică
Mititică
Şi de Vodă nu i-i frică?

CXCVII. *Scoica.*

310.* La dreapta poartă,
La stânga poartă,
In nuntru carne moartă.

CXCVIII. *Scripca.*

311. Intr'o salcie uscată
Ţipă o purcică roşcată.
Din Lieşti-Tecuciu.

312. Vine gâsca
Dela husca,
Cu aripa mototol,
Cu ciocul ca un pistol.
Din Runcu-Dâmboviţa.

CXCVIX. *Sfârşitul lumii.*

313.*—Când e sfârşitul lumii?
—Când oiu murì.

CCX. *Sfredelul.*

314.* Am un bou:
Se baligă seu.
Gor. 1668.

315. Am un bou, care nu intră la dos, de coadă.
Din Perieţi-Ialomiţa.

CCI. *Sicriul.*

316.* Cine-l face, nu-l face pentru el; cui îi trebuie nu-l vede.
Gor. 530.

CCII. *Sita.*

317. Icea banc.
Icea ţanc,
De vale ninge.
Din Runcu-Dâmboviţa.

318.* In pădure cioc,
Boc;
Acasă teap!
Leap!
In poiană, mihoho!
Gor. 1678.

319. Sus tună,
Jos răsună
Negura s'adună.
Din Brăhăşeşti-Tecuciu.

CCIII. *Şoarecele.*

320.* Morişcă de os,
Fugi mai iute 'n jos.

CCIV. *Soarele şi luna.*

321. Am două talgere pe măsură:
Unul arde, celalt, nu.
Din Negrileşti-Tecuciu.

322.* Dintr'o sută de alune,
Alesei două mai bune.

CCV. *Somnul.*

323.* Ce e dulce
Şi nu poate să se 'mbuce?
Gor. 1700.

CCVI. *Spata răsboiului.*

324. Două lemne,
Două pene
Şi o mie de surcele.
Din Negrileşti-Tecuciu.

325.* Două lemne
Ondolene
Şi sute mai mărunţele.

326. Două lemne
Codolemne
Şi mai multe mărunţele.
Din Lieşti-Tecuciu.

CCVII. *Sprincenele și ochii.*

327.* Sub două păduri întinse,
Două ape aprinse.

CCVIII. *Stelele.*

328.* Dela noi
Și pân' la voi,
Numai urme de copoi.

329. Pe câmpul lui Gălbănat,
Numai meiu vărsat.
Din Runcu-Dâmbovița.

330.* Dela noi
Și pân' la voi
Numai zale
Și parale.

CCIX. *Știubeiul.*

331. Am o casă 'ntr'o grădină:
Mulți voinici în ea s'adună.
Din Brăhășești-Tecuciu.

CCX. *Știuletele de popușoiu.*

332.* Ce stă țapăn în ismene?

333.* Ce-i țapăn în ismene?

334.* Am o furcă cu fusele pline:
Fusele de n'ar fi,
Oamenii ar pieri.

CCXI. *Stogul.*

335.* Pe câmpul rotat
Șede moșul burzuiat.
Gor. 1763.

CCXII. *Streșina.*

336.* La Ilie,
Pălărie
Și pe vară
Și pe iarnă.

CCXIII. *Stuful.*

337. Jos copac,
La mijloc poloboc,
Sus coada vulpii smoc.
Din Maxineni-R.-Sărat.

CCXIV. *Sufletul.*

338.* Să te sâcâești, cât te-ai sâcâi,
Fără el nu poți trăi.

CCXV. *Suveica.*

339. Peste gheață,
Pe sub gheață,
Printre ele cânt'o rață.
Din Buciumeni-Tecuciu.

340.* Am o felie de pepene,
Trece pe gât repede.

CCXVI. *Țânțarul.*

341.* Îs mititel și slăbușor
Și mă hrănesc cu sânge de om.

CCXVII. *Țapul.*

342.* Barbă am și popă nu-s,
Coarne am și drac nu-s.

CCXVIII. *Țâțele femeii.*

343.* Am doi saci de năgară:
Dacă n'ar fi sacii de năgară,
N'ar mai fi lumea în țară.

CCXIX. *Taurul.*

344. Rage greu 'ntre hotare[ă]
Și răsun'a noua țară.
Din Cărniceni-Iași.

CCXX. *Tăvălucul* (vălătucul, valul).

345. Pe valea lui Gânsac,
Să dă ariciul peste cap.
Din Runcu-Dâmbovița.

346.* Pe valea lui Ciorapac
Se dau porcii peste cap.

CCXXI. *Tigaia* (tingirea).

347.* Şede baba în cotruţă
Şi tot linge-un puiu de mâţă.

CCXXII. *Ţiganul.*

348.* Cu trupul de om,
Cu chip de faraon.

CCXXIII. *Ţigara.*

349.* Sus fum
Jos scrum.

350.* Sus fumatul,
Jos scuipatul
In gură c.catul.

351.* Ciucite,
Boţite,
La un capăt fum,
La celalt un nebun.

352.* La un capăt foc şi scrum.
Iar la celalt un nebun.

353.* Bala spurcatului
In gura săracului.

354.* Bala dracului,
In gura săracului.

355.* B.şina dracului
In gura săracului.

CCXXIV. *Trâmbiţa.*

356.* Tura,
Vura,
Neamului
In mijlocul satului.

CCXXV. *Tunetul.*

357.* Unul urlă, tu te'nchini,
Şi o sută fug în spini.

CCXXVI. *Ulciorul.*

358. Când îl duc la apă sbiară;
Când l-aduc acasă tace
Din Runcu-Dâmboviţa.

CCXXVII. *Uliul.*

359.* Tuchiliş pe la părete
Ţuştiu belita'n p.ţa fetii.

CCXXVIII, *Umbra.*

360. Ridiche grasă
Stă lângă casă.
Din Dragomireşti-Dâmboviţa.

361. Ce trece apa
Şi nu lasă urmă ?
Din Brăhăşeşti-Tecuciu.

362.* Lată,
Lată.
N'are urmă nici o dată.

CCXXIX. *Undiţa.*

363.* Ineluş rupt
Scoate hărmăsarii din fund.

CCXXX. *Urechea.*

364. Pe margenele crângului
Stau feliile hârbului.
Din Măxineni-R.-Sărat.
Gor. 1888.

CCXXXI. *Uşa.*

365.* Tilic afară,
Tilic în casă,
Titilic cine mă lasă.

CCXXXII. *Uşa şi patul.*

366.* Unul zice: De-ar venì noaptea să mă hodinesc;
Altul zice: — De-ar venì ziua să mă uşurez.

CCXXXIII. *Usturoiul.*

367. Plete împletite,
Capete spânzurate,
In pod aruncate.
Din Polovraci-Vâlcea.

CCXXXIV. *Vaca.*

368.* Patru merg,
Două 'nainte
Şi-alte patru mai cuminte.

CCXXXV. *Vântul.*

369.* Ocolesc pământul şi nu cunosc nici un loc.

CCXXXVI. *Vârtejul.*

370. De-ai ghicì,
Şi-ai ghicì,
Maţile ţi s'or sgârci.
Din Runcu-Dâmboviţa.

371. Nichiduţă cu tichie
Aruncă'n nori pân' la nue (?)
Din Dragomireşti-Dâmboviţa.

CCXXXVII. *Vârtelniţa.*

372. Iepuraşul schiop
Treieră un snop.
Din Sălcuţa-Dâmboviţa.

CCXXXVIII. *Varza* (curechiul).

373. Am cămeşi nenumărate
Toate-s pe mine 'mbrăcate.
Din Runcu-Dâmboviţa.
Gor. 653.

374.* Cămeşa mi-i toată petecită,
Şi nu-i de ac bortelită.

375.* Culmeciu,
Culmeciu,
Ţurţurel într'un picior.

376. Am o mulţime de porci roşii, cu câte un picior.
Din Perieţi-Ialomiţa.

377.* Hurduz,
Burduz,
Şade într'un piciorus.
Gor. 666.

378.* Am o babă flenduroasă
Şede cu boieri la masă.
Gor. 672.

CCXXXIX. *Vatra, burca şi spuza* (focul).

379.* Lată;
Peste lată,
Bosumflată;
Peste bosumflată,
Chioara cu ochi.

380. Mama lată,
Tata gros,
Nenea-Iancu hărţăgos.
Din Brăhăşeşti-Tecuciu.

CCXL. *Vătraiul.*

381. Am o mulţime de cai roibi şi unul murg;
Când intră negrul, roibii ies afară.
Din Negrileşti-Tecuciu.

382.* Tata lung şi 'ncârligată.
Mama lată
Şi-afumată,
Iar băieţii mărunţei,
Iese tata afară cu ei.

CCXLI. *Via.*

383.* Mama lungă, tata lată,
Soră-mea îmbârligată,
Frate-meu, nebunul satului,
Şede la masa împăratului.
Gor. 1940-1.

384.* Tata gros, mama lată,
Soră-mea boghetă,
Frate-meu, nebunul satului.
Gor. 1940-1.

CCXLII. *Vinul.*

385. Lie,
Lie,
Ciocârlie,
Că la nunta noastră joacă,
Sfânta poamă busuioacă.
Din Cărniceni-Iaşi.

386.* Sângele Domnului.
In capul omului.

387.* Trece moşul prin sat
Cu cojoc de brad
Şi câinii nu-l bat.
Gor. 1934.

CCXLIII. *Viţelul* (nefătat).

388.* Apa o trece, dar de udat nu se udă.

CCXLIV. *Vulpea.*

389. Lică strigă dela gard,
S'o păzească de câni,
Că nu se teme de găini.
Din Runcu-Dâmboviţa.

390. Iese dracul din coteţ
Şi nu-l prinde nici c'un preţ.
Din Negrileşti-Tecuciu.
Gor. 1958.

391*. Imbrăcată-i ca o doamnă
Şi se plimbă prin poiană.

CCXLV. *Ziua şi noaptea.*

392.* Am două fete cari poartă salbe:
Mereu se gonesc
Şi nu se 'ntâlnesc.
Gor. 728.

393. Am două găini:
Una albă,
Alta neagră;
Neagra adună,
Alba împrăştie.
Din Dragomireşti-Dâmboviţa.

394. Am o cloşcă c'o aripă neagră şi una albă; cu cea neagră îşi adună puii, iar cu cea albă îi împrăştie.
Din Runcu-Dâmboviţa.

395.* Am două găini,
Una albă şi alta neagră:
Cea neagră adună,
Cea albă împrăştie.

GLOSAR

A.

Ac, s. *acul*, p. 15.
Adâncat, adj. adâncit.
Advocàtăr, s. advocat (Ardeal).
Adulmecă, v. pers. 3. sing.: cânele adulmecă urma iepurelui (miroasă).
Agniu.?: nu face *agniu* (a bine), cât e lumea!
Aia, pron., p. 25, aceea, acea.
Aldu, s., *prigineà*, năpatcă de prins peşte.
Albă, s, tot alba (iapă) la roată (omul bătrân la munca mai grea). a trecut alba prin ham = nu mai pot.
Albină, s. *albina*, p. 15. | harnic (par'că-i o albină). | răutăcios.
Alergătură, s. trudă, *strânsură*, agoniseală: ne-a mâncat duşmanul alergătura din ist' an.
Alun, s., *alunul şi aluna*, p. 16.
Alună, s., *aluna*, p. 15. *alunul şi aluna*, p. 16. | alunică, aluneà = punct negru pe corp.
Anecdotă, s., p. 12.
Anguţitori, s. pl., p. 5.
Antiţa. s.. nume de femeie.
Apă, s., *apa şi ghiaţa*, p. 16. | *apa şi, etc.* p. 22. | bate apa'n piuă = îşi petrece vremea în zadar. | când 'a merge apa la deal (niciodată). | m'am facut tot o apă (am asudat). | ştiu eu în ce ape se scaldă el! (îi ştiu gândurile lui ascunse). | să aibă cine-mi da o lingură de apă (ajutor) la bătrâneţe.
Apăduc, s. conduct de apă, făcut din uluce de lemn.
Apărătoare, s. *apărătoarea*, p. 16.
Arătare, s., stàfie, nălucă, p. 22. om slab la trup. | face arătare, arată (denunţă). | descriere, deslușire.
Ardeiu, s., *ardeiul*, p. 20.
Argeà, s. p. 25. răsboiu, stative.
Argintuesc, v. argintesc.
Ariciu, s., *ariciul*, p. 16.
Arie, s., *parul ariei*, p. 28. | acuşi te dau la arie (ca pe cai, când treieră) (ameninţare cu bătaia).
Aritmogrif, s., p. 14.
Aşchie, s. surcică: c'o aschie nu se taie capul (cu *te miri ce*, nu sfârseşti nimic). | lasă-mă în pace că acù îmi sare aşchia ţàndăra) (mă supăr). | aşchia nu sare departe de tàietor (butucul pe care se taie lemne) (ce naşte din pisică, soareci mănâncă).
Aţă, s., *aţa dela opinci*, p. 16. | aţa de unde e mai subţire, de acolo se rupe. | aţa limbii (puntea subţire de sub limbă. | aţa.. (org. genit. masc.)

B.

Babòlnic, s. plantă.
Bac, interj., p. 18.

Bacanà? p. 23.
Bădărănie, s. mitocănie, *mădărănie, modoronie.*
Ban, s. *banul*, p. 17. | fecior de bani-gata. | lumina din fundul oului, care se mai numeşte şi *bănuţ*. | lasă-mă în banii mei (în pace). | bani au şi Ţiganii, numai cinstea le lipseşte.
Bănărie, s., bani mulţi, *bănèt.*
Banc, interj., p. 32.
Băncuţă s. piesă de argint de 50 bani; se mai numeşte *piţulă* sau *dupcă.*
Bănicer, s. baniţă. | meşter de făcut baniţe sau *văcălii* (coşuri) de baniţe, din coarjă de teiu.
Baniţă, s., *baniţa*, p. 17.
Bâr, interj., strigare în urma oilor, ca să meargă: bâr, oaie, brr!
Bàrbura, s. nume de femeie: *Vârvara.*
Bardacă, s., ulcică, oală mică.
Bârzoiu, adj.: câne cu coada bârzoiu (ridicată în sus). | când l-am văzut că sare la mine să nu strig: „bârzoi mâcincă“ (să nu-l iau la bătaie!).
Băs, s. b.şină, p. 18; se zice, nu ştiu cu ce înţeles:
am un puiu de băs
cu ochii de *făs.*
Basalìc, s., p. 25. *porcòiu* sau *porcan* de fân, cam de o jumătate de car.
Basmà, s. fel de pânză proastă de târg. | din încurcătură, tot el a ieşit basmà curată (cu faţa curată).
Bătàl, s. berbec necastrat. | ţi-i cu bătal (într'adins, serios)?
Bate, v. pers. 3. sing.: latră.
Bâcsesc, v. am bâcsit toate lucrurile într'o singură odaie (îngrămădesc); *îmbâcsit* însemnează: plin; odaie îmbâcsită cu colb, hornă îmbâcsită de funingină.
Bâz, interj. sgomotul muştei, p. 15.
Belită, adj. şi s., p. 34: org. genit. masc. se zice şi vitelor: hi! belitule, la deal!
Berbec, s., *berbecii când se bat* (în capete). p. 17. = *berbece* şi *berbeciu.*
Berbeleac, s. p. 30; a se da de-a berbeleacu, a se da peste cap, de-a tumba.
B.şină, s., *b. sina*, p. 17. | unui om gălbigios.
Bete, s., p. 22. masculinizare forţată din *bată.*
Bineţ, s. formulă de salutare—„bună ziua, ce mai faceţi?“ „—mulţămim dumitale, mai muncim câte cevà astăzi“.
Bir, s., *birul* p. 17. lasă-l să vorbească, şi el plăteşte bir (e om). | dădù bir cu fugiţii (când să-şi iea osânda, o şterse.) | cea rea face banii birului cu gardul ţarinei (pop.: ţărnii) (una vorbim şi alta ne'nţelegem). | las' că n'am venit să-ţi cer banii birului.
Biserică, s. *biserica*, p. 17, las' că nu eşti cheie de biserică. | =uşă de biserică (cel sfânt, cum vrei să te arăţi).
Bliot. adj. prost, nătâng.
Boală, s. nici o boală făr' de leac.
Bobârnac, s., p. 17. i-a tras un bobârnac peste nas (= i-a tras cu degetul peste nas, i-a tras o sfârlă; l-a atins unde-l doare).
Bobic, s., p. 19; pl.: *bobici, bobice*
Boc, interj., p. 32.
Boghean, s. nume de bou. | unuia cu ochii mari.
Boghet, adj.= *bogheat*, cu ochii mari ca ai *boghiului* (huhurezului)., p. 35.
Boică? p. 29.
Bolniţă, s. loc de îngropare comun.
Borcănos, adj., *borchinos*, mic şi gros, p. 29.

Boroboață, s. = *boață*, posnă, comèdie, faptă rea.
Boṙtă, s. *borta*, p. 17
Borțochinos, adj., p. 18, cevà gros, umflat, pântecos,
Bostan, s. *bostanul*, p. 17. | capului (n'ai nimica în bostan; bostanu-i mare, dar ce folos că-i sec!)
Bot, s. dă'n bot muncind (nu-și vede capul de treabă, din pricina trebii multe).
Boțit, adj., p. 34, mototolit. | am să te boțesc urît (am să te bat).
Brăciri, s. pl. bete de încins.
Brăcuesc, v. răstorn, stric; am brăcuit toată pădurea până am tăiat lemn de casă.
Brava, interj.. halal, foarte bine. | p. 15, voinică,
Briciu, s., *briciul*, p. 17. am ascuțit coasa, briciu (ca să taie ca briciul).
Broască, s. *broasca ușii*, p. 17. | nu bea apă multă, că faci broască (nod sub piele, gușă). plouă cu broaște (tare).
Brumă, s. ce bruma de parale le-am mai avut, le-am cheltuit.
Bou, s. *boul*, p. 17. | *coarnele boului*, p. 21. | pentru boii bătrâni, trebue carul mic.
Bubă, s. tot omul se leagă unde i-i buba (se vaită de ce-l doare) | =știu eu unde-i buba (pricina) | umblu cu el ca c'o bubă coaptă (cu binișorul).
Bucățică, s. dela bucățică, hai la *bucătoiu* (nu se mulțămește cu puținul).|carne (azi am fiert varză cu bucățică); pop.: bâcățâcă.
Budașcă, s. putineiu.
Buduhoiu, s. se zice unui om gras și greoiu.
Buduroiu, s. un butuc gros ca piua, în a cărui scobitură se păstrează făina de popușoi.
Buiac, adj. crescut din sloată, dar fără rod ;popușoi buiaci = înalți, dar cari nu au legat păpușe; asemenea despre oameni.
Buiguealǎ, s. dela *buiguesc* (bâiguesc), vorbesc într'aiurea, zăpăceală, aiurare, uitare de sine.
Bujor, s. frumos. | nume de bou.
Bultiu ? p. 28.
Bulucesc, v. îngrămădesc; bulucesc toate într'un loc; se bulucieau ca la pomană.
Bunteiu, ? p. 20; dela *bunt*, *bont*, nod: i-a tăiat mâna și după tămăduire a rămas cu un bont.
Burboană, s. beșică sau bubă mică.
Bùrbură? p. 30.
Burcă, s. *burca*, p. 18. | *vatra, burca și spuza* (focul), p. 35.
Burduc ? p. 7.
Burduf, s. și interj. p. 29. sătul, | brânză bună în burduf de câne.
Burduhos. adj. p. 23. sătul. gros. pântecos.
Burdușel, s. vas mic de lemn.
Burduz, interj., p. 35.
Buriu, s. putinică, putină mică, p. 28.
Burtèl? p. 18, dela *burtă*.
Burzuiat, adj., burzuluit, supărat, p. 33.
Busuioacă, adj., p. 35 specie de struguri (poamă busuioacă), tămâioasă.
Butelat, adj. *butelate*, pentru fem. sing. *butelată*, p. 19.
Butie, s. *bute*, *butia cu tâlvul*, p. 18. | umflat bate (gata să crape).
Butucel, s. butuc mic, trunchiuleț, p. 20.

C.

Cal, s. *calul și călărețul*, p. 18. | *sania, căruța și calul*, p. 31. | ai mai văzut cal bătrân să se învețe la buestru! | s'a dus cal și-a venit măgar (s'a dus bou și-a venit vacă). | nu mă face din cal măgar.
Căciulă, s. *căciula*, p. 18. | îmi pun căciula pe-o ureche (nu-mi pasă).

Călăreț, s. *calul și călărețul*, p. 18.
Câlbaș, s. *câlbașul*, p. 23.
Călcâiu, s. mi s'aprinde călcăiele după cutare (mor de dragoste după). | da, se duce cu călcăiele înainte (nu se duce). | fugià de-i sfârâiau călcâiele. | =fugiți călcăie că vă (spurc). | cu călcâie c.-cate (păcătos). | călcâie crăpate (soios.) | unul de cel căruia îi cântă greieru 'n călcâiu. | un călcăiu de pâne (un colț).
Călcători, s. pl. tălpigi, iepe la răsboiu.
Cale, s. țiu calea cuiva (îi ațin calea, să-i ieș înainte), p. 27.
Caltaboș, s. *caltaboșul*, p. 23.
Călțunaș, s.=nemțișor, o floare. | fel de plăcinte.
Căluț, s.; pl. *căiuți*.
Câmp. s. *câmpul cu—*, p. 6. | fața netedă a pielii tăbăcite.
Câne, s. *de ce latră cânele?* p. 8. *cânele și mâța*, p. 18. | *oile, mocanul și cânele*, p. 27.
Cânepă, s. *cânepa*, p. 17. | las-o moartă 'n cânepă (las'o moartă'n popușoi).
Cântar, s. *cântarul*, p. 18. | om cu cântar la cap.
Cântec, s. i-am cântat eu cântecul (i-am spus mai dinainte că—).
Cap, s. *capul*, p. 18. | *capul-cucului*, floare albastră. | ori capul de piatră, ori piatra de cap. se bate cu capul de pereți și nu știe cum să facă. | pân' n'oiu ieși la un cap (capăt) nu mă las. | fără cap și fără coadă. | în capul nopții (în miez de noapte).
Căpătueală, s. pomană, milă umblă după—.
Capcană, s. *capcana*. p. 18. | mi-ei cade tu vr'odată în capcană (în mână.)
Capiște, s. căpetenie, căpitănie.
Capră, s. e greu să'mpaci și capra și varză. | capra b.se și oaia trage (pate, pățește) rușinea. caprei să-i pice coada de râie și tot sus o tine.
Car, s. *roatele carului*, p. 31.
Caraftă, s. stinghia de sus a răsboiului.
Cărare, s. *cărările puțului*, p. 19 | *cărarea*. p. 22.
Cârciu?, p. 28, dela *cârceiu*.
Cârcotă, s. un pururea nemulțămit cu nimica.
Cârcotesc, v. cârtesc, mi-arăt nemulțămirea.
Cârâeală, s. sfadă, neînțelegere.
Care, pron., care cum poate (fie care cum poate). | care maĭ decare să iasă mai bine.
Cârlig, s. *cofa și cârligul*, p. 6. | *cârligul de paie*, p. 19.
Cârnesc, v. cârmesc: a ajuns la răspântie și apoi a cârnit la dreapta. | când i-am spus, a cârnit din nas și-a tăcut. | ne-am învoit; să nu mai cârnești.
Carte, s. *cartea*, p. 19.
Cartoafă, s.. *cartofă*, *cartoafele*, p. 19. | i-am dat o cartoafă (scatoalcă) la ureche (o palmă). | unui om tembel.
Cărțulie, s. cărticică, scrisoare.
Cărturăreasă, s. care știe să dea în cărți: nu femeie învățată după cum: cărturar, învățat.
Căruță, s. *sania*. *căruța și calul*, p. 31.
Casă, s. *casa*, p. 19. *fața casei*, p. 22.
Câșlig, v. doi câșligi
și trei mânânci,
ce-ți rămâne,
pune 'n pungă.
Castravete, s. și *crastravete* (după cum: *castron* și *crastron*), *castravetele*, p. 19.
Cât, adv. cât de cât, tot muncesc și eu. adecă, | cât ce vorbește el, noi să credem? | erà cât pe ce să mor.
Cățâiu, v. și *cățâiesc*, mâța: căț, mâță de-aici!
Cățeà, s. *cățeaua*, p. 19.

Căţel, s. am plecat cu căţel, cu purcel (cu totul).
Cătinel, adv. încet, încetinel.
Căţuie, s., p. 23, vas mic de tinicheà cu coadă, în care se pune cărbuni şi tămâie pentru tămâiere.
Ceapă, s. *ceapa*, p. 19. | *ceapa-ciorii* (plantă)! | Dar n'am mâncat ceapa-ciorii. să plec acum noaptea la drum!
Ceară, s. *ceară*, pag. 19. | să mă pici cu ceară şi tot nu te-ascult. | galbăn ca ceara.
Ceaţă, s. *ceaţa*, p. 20.
Ceaun, s. şi *ceaon; pirostiile, ceaunul şi mămăliga*, p. 7. | *ceaunul*, p. 20. | *ceaunul şi, etc*, p. 22. | când i-am spus, s'a făcut ca ceaunul (fundul ceaunului).
Cenuşerniţă, s. scrumieră(!)
Cer, s. *cerul*, p. 6. | *cerul, pământul şi vântul*, p. 20. | se crede căzut din cer. | pică cerul pe mine când îl văd. | ştie şi toacă 'n cer.
Cernut, s. *cernutul*, p. 20.
Cesvârte, s. ciosvârte, un sfert dintr'o vită.
Cetluesc, v. leg tare, strâns. | durerea m'a cetluit.
Chearhuz, adj. = *chearaud*, nebun, într'o parte.
Chefelesc, v. fac chef.
Chiag, s. e cu chiag (bogat).
Chicură, v. pers. 3. pl.: picură? p. 7.
Chicuruş, ? p. 24.
Chieptănuşi, s. pl. flori.
Chilăman, s. gălăgie.
Chin, s. chin şi suspin! (pron. pop.: *suschin*).
Chiompănesc, v. când lucrezi pe înnerec: mai chiompănesc (cos) la o cămaşă.
Chiorăe, v. pers. 3. pl. şi ghiorăe maţele de foame.
Chiper, s. p. 20, piper.
Chipueală, s. chipueală (adecă), am bani, dar nu-s la mine.
Chirostii, s. pl. pirostii, p. 20.
Chiuleasa, s. dela *a chiuì* sau *piuă?* p. 28.
Cimilea, ? p. 26.
Cimiligă, ? p. 26.
Cimilitură, s., p. 5.
Cimpoiu, s. *cimpoiul*, p. 20.
Cine, pron. cine ce poate (fiecare ce poate).
Cinel, ? p. 20.
Cinghiliţă, ? p. 31.
Cinghilitură, s., p. 5.
Cinzec, s. cinzeacă, sângep. sângeacă, o jumătate de litră.
Ciobotă, s. şi: *ciubotă, cibotă; ciobota*, p. 20. | *piciorul în ciobotă*, p. 29.
Ciocănesc, v. ciocănesc capul cuivà (îi stau ciocan pe cap=îi bat capul).
Ciocârtesc, v. ciopârtesc, ciopârţesc.
Cioropac, ? p. 33. asonânţă cu *ciorpac*, unealtă de prins peşte.
Ciovârtac ? p. 18.
Ciucit, adj. pop. pentru *sucit*; om sucit. *Sucilă*, p. 34.
Ciuhă, s. momâie, sperietoare, pentru a înspăimântà paserile cari strică sămănăturile; pl.: *ciuhi*.
Ciugur ?, p. 27.
Ciugurel ?, p. 27.
Ciumelitură, s. p. 5.
Ciunşă ? p. 22.
Ciunteiu ? dela *ciunt, ciuntesc*, p. 20.
Ciupercă, s. *ciuperca*, p. 20. | pălărie mică.
Ciurceà, s. p. 17, surceà, surcică, ciurcică, aşchie.
Ciutură, s. *ciutura puţului*, p. 20.
Clapă, s. i-a pus clapa (a pus sfârşit unei stezi, etc).
Clinchet, s. sgomotul clopoţeilor şi zurgalăilor.
Clocotici, s. pl. flori.
Clopot, s. *clopotul*, p. 20.
Clopòtniţă, s. *clopotniţa*, p. 20. | unei case înalte.
Cloşca, s. *cloşca şi uliul*, p. 20.
Coasă, s. *coasa*, p. 21. | ţi-i foame, par'că vii dela coasă (muncă grea).

la toată casa
bate coasa;
numai la mine
n'are cine. (despre casa
fără bărbat).

Cobiliță, s. *cobilița,* p. 21.

Cobză, s. *cobza,* p. 21. | (gras cobză). | legat cobză.

Cocoș, s. și *cucoș; cocoșul,* p. 6. | *ce cocoș a cântat și s'a auzit în toată lumea?* p. 8.

Codolemne ? p. 32.

Cofă, s. *cofa și cârligul,* p. 6. | *cofa,* p. 21.

Cojoc, s. *cojocul,* p. 6.

Colac, s. *colacul roatelor* (de car), p. 21.

Còlea, adv. și coleà; el înainte și eu cât coleà (aproape) în urma lui. | să am eu, coleà, bani mulți și-aș ști ce să fac cu ei!

Colilie, s. floare.

Colo, adv. auzi colo! = ei!

Copacea ? dela *copaci,* p. 21.

Copil, s. *copilul mic purtat în brațe,* p. 21.

Copită, s. căpița de fân.

Copoarâie, s. coporâie, toporâie, toporâște, coadă de coasă.

Copt, adj. om copt (în toate mințile). | ei asta pică de coaptă (ce e) (asta-i culmea)!

Corabie, s. *corabia,* p. 21.

Corb, s. Țigan. | înghiață ouăle sub corb *(de ger).*

Corn, s. *coarnele boului,* p. 21.

Coș, s. hornă; *coșul,* p. 21. | *coșer,* p. 21.

Coșcovitură, s. coscoveală, dela *còșcovă:* în urma ploii, păreții au rămas coșcova (s'au coșcovit).

Coșèr, s. *coșerul,* p. 21.

Costică, s. ce folos că-l cheamă [Costică
și'n casă n'are mămăligă! |
Costică,
Costică,
batista-ți pică! (vai de capul tău!)

Coț, interj., p. 20.

Coteleț ? dela: *a coteli,* p. 25.

Cotruță, s. partea cea mai din fund a vetrii de foc, p. 34.

Coviță ie, v. pers. 3. sing., p. 11, dela: *coviț!,* cum face purcelul; sinonim cu: *gùiță.*

Crangă, s. cracă, creangă, p. 16. | singur își taie cranga de sub picior.

Crăpătură, s. *crăpătura,* p. 21. | org. genit. femenin.

Cruce, s. ridic cuivà cruci-(sau: cruci sfinte) (înjur). | (facerea crucii la jurământ:) ca crucea să se usuce cine nu spune drept.

Crucer, s. ban; Kreuzer-ul.

Cuc, s. sare cuc, de bucurie (în sus).

Cucură ? p. 7.

Cucuveà, s., cucuveică, ciuveică; *cucuveaua* p. 21.

Culbeciu? s. melc; *culbeciul,* p. 21.

Culmeciu ? p. 35.

Cumpăna, s. *cumpăna puțului,* p. 22.

C. r, s. dă-i la c.r, să-i vie mintea la cap. | vorba ta o pun la c.r (n'ai crezământ la mine).

Curcă, s. parcă-i o curcă plouată. | = parcă-i o curcă beată. | când te-oiu ocărî eu, au să te râdă și curcile. | dragoste de curcă chioară. | poreclă infanteriștilor. |

Dacă-i curcă,
Ce se 'ncurcă
In zorii zorilor,
In calea vânătorilor! (din anecdota Țiganului care găsià curcii vina că se află în traista lui.)

Curcubeu, s. *curcubeul,* p. 22.

Curcudel s., specie de prun, p. 16.

Curechiu, s. *varză; curechiul,* p. 6, 35.

Curmeziș, s. și adv. un curmeziș de pământ (o *scurtătură* sau trunchiu între două drumuri. | l-au căutat în lungiș și'n curmeziș și tot nu l-au găsit. | fata

asta e 'ncurmeziș de frumoasă (foarte).

Cuțit, s. *cuțitul,* p. 22. | junghiu.

Cuțitori, s. pl., p. 5.

D.

Daleon, s., p. 8.

Dârdâială, p. 22; dârdâie (tremură) frestrele de cutremur și omul dârdâie de frig. dârdâie din gură (vorbește fleacuri).

Dârmoiu, s. 20; sau *dârmon,* ciur de piele cu găuri mari pentru cernutul sămânței de cânepă. | e trecut și prin ciur și prin dârmoiu (ales).

Deal, s. s'ajunge deal cu deal dar *mite* (pron. pop.: *ynite*) om cu om! | ce mai la deal, la vale: ești: un ticălos, și pace! | rău la deal, rău la vale, rău pe drum, rău pe cărare (despre cel vesnic nemulțămit).

De-a valma, adv. la o laltă (calul și călărețul s'au prăbușit în prăpastie de-a valma).

Dec, întreg.; dec! (de!) mai ști?!

De cât, interj.—are să te bată;—n'are decât! | te-a făcut nebun:—decât! ei! ce-mi pasă mie!

De ce, adv. de ce..., de ce - cu cât... cu atât, p. 17.

Deget, s. *degetele,* p. 22.

Dèndeliță? p. 28.

Deochiat, adj. om pătat. | s'arată deocheat (priceput).

Dimirlie, s. baniță, *stamboală*; *dimirlia,* p. 17.

Dinte, s. *dinții și limba,* p. 22. | mai aproape-s dinții decât părinții (interesul poartă fesul).

Dirept, s. și adj. drept.

Doară, s. într'o doară, merg, (la'ntâmplare).

Dobă, s. tobă, p. 20,

Donuma? p. 7.

Dormire, s. *dormirea,* p. 22.

Dovedesc, v. m'am luat la trântă cu el și l-am dovedit (răpus). | s'a dovedit că—(e lucru sigur).

Dovleac, s. bostan; *dovleacul,* p. 17.

Dovlete, s. *dovletele,* p. 17.

Drac, s. atâția draci! (crezi că-i așà?)

Drag, adv. mai mare dragul să-l privești! | drept dragul să-l vezi!

Dragoste, s. unde-i dragostea puțină, lesne-i a găsì pricină.

Dric, s. în dricul (mijlocul) satului.

Dristă, s. l-a prins furând mere și apoi l-a băgat la dristă (a început să-l frece). | *-drâstie* (l-a băgat la arie).

Dropie, s. stă ca dropia 'n ploaie.

Drum, s. *drumul,* p. 22.

Drumeag, s. drum mai mic, în singurătate.

Duc, v. cum o mai duci (ce mai veste)? | când se duce, par'că vine).

Dubesc, v. iar te așezi pe dubit (dormit).

Dupcă, s. piesa de 50 b. de argint.

Durlingi, s. pl. *durligi,* un fel de iminei.

E.

Enigmă, s., p. 14.

Epistolă, s. răvaș, scrisoare; *epistola,* p. 22.

F.

Făcăleț, s. melesteu, culișer; *făcălețul,* p. 22.

Făgaș, s. coșul carului, p. 12.

Făină, s. *făina, etc.,* p. 22. | i-a tras o făină bună (l-a bătut).

Fân, s. *fânul,* p. 22. | ei! ăl cu paie ăl cu fân! (unuia care nu se pricepe la cevà ușor).

Fărâmitez, v. fărâm, fac fărmături (fărimituri),

Fâș, interj., p. 30.

Fășie, s. și *fășie;* fașe de înfășurat copiii mici.

Fâsâiu, v. mămăliga fâsâie pe foc (sgomotul aburilor) p. 7. | gânsacul fâsâie când se apropie cinevà de gâște. | ce tot fâsâi (vor-

beşte de geaba)! | om fâsâit (încet, domol).

Fasolă, s. *fasola*, p. 22.

Femeie, s. *femeia îngreunată*, p. 22.

Ferchezuesc, v. gătesc, împodobesc. | bat; *ferchezueală*.

Fereastă, s. *fereasta* (fereastra), p. 23.

Ferfeleagă ? p. 28.

Fiu! înterj., p. 23.

Flenduros, s. rupt, sdrenţos, trenţos, cotrentoş, p. 35.

Floare, s. floare dintre flori (ales).

Flocan, s. nume de câne (flocos).

Flocoşel, adj. flocos, p. 18.

Flogotoiu, s. fulg de omăt mare.

Foarfece, s. *foarfecele*, foarfeci; *foarfecele*, p. 23; mai rar se aude şi *farfeci*.

Foc, s. *focul, etc.*, p. 22. | *focul*, p. 23. | *vatra, burca şi spuza* (*focul*), p. 35.

Fofârleà ? p. 30.

Fofârlită ? p. 30.

Fos, interj., p. 7 — fos.

Fosăie, v. pers. 3 pl., fâsâie (gânsacul).

Frică, s. *frica*, p. 23. | nu-mi place nici de frică.

Fript, adj. cu afacerea lui s'a fript (nu i-a mers bine). | când am auzit, am sărit fript (ars).

Fulg, s. *fulgii de omăt*, p. 23. am să-l bat, să-i meargă fulgii.

Fulger, s. *fulgerul*, p. 23.

Fulgue, v. fulgue a ninsoare (începe să ningă).

Fum, s. *fumul*, p. 23.

Furcă, s. *furca*, p. 23.

Furnică, s. *furnica*, p. 23.

Fus, s. *fusul*, p. 23.

G.

Gâcitoare, s., p. 5.

Gâcitură, s., p. 5.

Gălătuş, s. îi merge mâncarea pe gât gălătuş.

Gălbănat, ? dela = *galbăn* (galben). p. 33.

Gâlbaş, s. *gâlbaşul*, p. 23.

Gălbinică, s.; pl.: gălbinele, flori.

Gând, s. *gândul*, p. 23. | îmi dau cu gândul că asta nu se poate. | fă-ţi cruce'n gând.

Gângă, s. gângànie, gâză, muscă, vietate mică.

Gârbaciu, s. băţ noduros: acum te măsor cu gârbaciul.

Gâscă, s. *gâsca*, p. 23. | ai găsit gâscă de jumulit (pe prost ca să-l mănânci). | cap de gâscă (prost).

Gâtejèle, s. pl. mâncare mocănească de stână.

Gaură, s, *gaura*, p. 17.

Gebuţa, adj. vii de gebuţa (degeaba, în zadar) pe la mine.

Gerar. s. Ianuar.

Gheonoaie, s. *gheonoaea*, ghionoaia, p. 23.

Gheorghe, s. nu fii Gheorghe! (prost).

Ghiaţă, s. *ghiaţa*, p. 24.

Ghicitoare, s., p. 5.

Ghimpe, s. stă ca pe ghimpi (e nerăbdător). | îl roade ghimpele să facă asta (îl îndeamnă dracul să —).

Ghindă, s. *ghinda*, p. 24, 27.

Ghiolcăie, v. apa ghiolcăie în pântece.

Ghiorlan, s. om dela ţară (în bătaie de joc, obicinuită şi răutăcioasă).

Ghiot, adj. nebunatec.

Ghisduesc, v. zidesc o fântână; îi pun *ghizdèle* sau ghizduri, ca să nu i se dărâme pereţii.

Gingiulesc, v. drăgălesc, alint; asonantă cu: *gigeà*, frumoasă.

Gnioatcă, s. are o gnioatcă (umflătură, gâlcă) la gât; şi *gniotcă*.

Goangă, s. şi adj. muscă, vietate. | mică. *gong*, prost.

Goază, s. grăunţele cari s'au uscat înainte de a se umpleà; acestea merg între pleavă şi vravul degrăunţe pline.

Godac, s. purceluș, p. 11.
Gogâlț, interj. așà se aude când înghite mâncarea.
Gonesc, v. alung, p. 36. | vaca se gonește (împreunarea cu *buhaiul* sau taurul).
Grădină, s. o grădină de băiat (foarte cum se cade).
Grapă, s. *grapa*, p. 24.
Grâu, s. *pleava și grâul*, p. 29.
Grebăluță, s. grebluță, p. 26.
Greutate, s. om cu greutate (casă grea), vorbă cu greutate (cu scaun).
Grumăjui? p. 20; asonanță cu: *grumaz*.
Gudurlui? p. 20; asonanță cu: *a se gudurà* (se gudură cânele pe lângă stăpânul lui).

H.

Hacanà? p. 23
Hai-huiu, adj. umblă hai-huiu (năuc).
Hăisa, s.? nu știe nici de *cea* (cealǎ, *ța*), nici de hăisa (nu vrea să asculte). | cu hăisa'n cealǎ, nu vezi *zamǎ* 'n oalǎ (cu încurcătură, n'o sfârșești bine).
Haitie, s. haită, potaie, noajă (de lupi)
Haitiș, s. cal haitiș, care merge într'o parte, *șoldiu*.
Hălea? p. 24, 27; poate vine dela *halǎ*, jivinǎ, fiarǎ.
Handrabac? p. 31
Handraboarcǎ? p. 21; pare: gros, umflat.
Har, s. har Domnul (slavǎ Domnului, mulțămitǎ Domnulul).
Hâr, interj., p. 20; cânele *hârâie* - *mârâie*. | că-i hâr, că-i *mâr*, vremea trecù.
Hârâiu, v. ciodănesc, tocmesc. | târâiu. | cânele hârâie.
Harbuzești, adj. pl. specie de pere.
Harcea?, p. 21 lupul l-a făcut *harcea-parcea*.
Hârnicesc, v. mă fac harnic.
Hasnà, s. *tarapǎ* de bani (cassierie).
Hațesc, v. *asmut* cânele, *amuț* cânele
Helghiță? p. 15.
Heșteleu,? după înțeles, *heleșteu*, prin metateză.
Hlizesc, v. zâmbesc (cu anumit gând), *jângbesc*; m'am jângbit a râde.
Hodinesc, v. odihnesc. p. 34.
Hoitinǎ, s. hoit. | carne multǎ: pentru oștire se taie multǎ hoitinǎ.
Holdǎ, s. *holdele*, p. 24.
Hopa, interj. p. 26.
Horc, interj., p. 31; de aici a *horcăì* (a sforăì prin somn).
Hoșmoagǎ, s. acaret prost; mai ales casǎ.
Hoț, interj, p. 20; = hâț, haț!
Hreabăn, ? p. 8; înțeles: *dărăpănat*, șubred.
Hrentuit, adj. și *hrențuit*: de muncǎ grea, tot trupul mi-i hrentuit (hrențuit) (desfăcut).
Huluiește, v. pers. 3 pl. lasǎ cǎ nu se hulueşte (dărâmǎ) cerul pe tine.
Hur, interj., p. 23.
Hurduc, interj. p. 7. | sgomotul polobocului în car; *a hurducăì* = a clătinà tare: căruța asta mi a hurducăit toate mațele; pers. 3. sing. și: *hurducǎ*.
Hurduf, interj. p. 29; înțeles: *hurduc*.
Hurduz, interj. p. 35.
Huruiu, v. *duruiu*; hùruie trenul.
Huscǎ, ? p. 32. sare dobânditǎ prin fierbere, din apa saratǎ (*slatinǎ*, *salumurǎ*.

I. Î.

Iaratoi ? p. 28.
Iepure, s. *de ce fuge iepurile fuge la deal?*, p. 8. *iepurele*, p. 24.
Îmbârligat, adj. încârligat, legat la o laltǎ, p. 21.
Îmbujorez, v. fac roș ca bujorul, p. 22.

Împoncişez, v. mă uit urît la cineva. | lucru rău împoncişat (alcătuit).
Împroptez, v. proptesc, reazim.
Închin, v. *sara când mă închin,* p. 6.
Închinare, s. *închinarea,* p. 24.
Încopcez, v. încopciu, pun *copcă* (dela haină) pun copcă, încheiu. | stau cu mânile *încopcete,* încopcez mânile (stau cu ele, una sub alta, pe sân).
Încotro, adv. spuneà el că nu vrea, dar n'are încotro (trebue să se supună).
Indreà, s. nume de bărbat.
Inel, s. *inelul,* p. 24. | să-l tragi prin inel (despre unul sau una subţire).
Înfăptuesc, v. fac, îndeplinesc. s'a înfăptuit de zi (s'a luminat). = în fapt de zi.
Ingreunată, adj. fem., însărcinată; femeie îngreunată; verbul: a *îngreunà,* a lăsà grea, p. 22.
Înseilez, v. prind cu aţa două pânze, ca să se ţină laolaltă, ca apoi să le cos bine; subst.: *însăilare* (acţiunea).
Inşfoc, v. iau repede, pe furiş sau cu forţa.
Înşirăţel, adj. dela: *înşir,* p. 27.
Intrebare, s., p. 8.
Ionà, s. p. 8.
Ioţă, s. nume de bărbat.
Ipingeà, s. tralala şi-o ipingeà (ce spun eu şi ce spui tu!)
Iuşe ? p. 21.
Ivaivas ? p. 27.

J.

Jâtcă, s. porecla Jidanilor.
Jighireală, s. usturime de gât. | greşeala.
Jur, v. fire-ar jurat (blăstăm)! | juratul de stăpân mă băteà în toate zilele.

L.

Lacăt, s., *lacătul,* p. 6. | pune-ţi lacăt la gură! | să ţi-o păstrezi cu 9 lacăte (bine).
Lăcumòs, adj. lacom.
Ladă, s. *lada,* p. 24.
Lăduncă, s. nume de femeie.
Lampă, s. *lampa,* p. 24, 25; se aude şi: *lambă.*
Lamură, s. ramură, p. 16.
Lanţ, s. *lanţul,* p. 25.
Lapte, s. să-ţi miroasă oala a lapte şi piciorul a baligă nu, nu se poate.
Leană ? p. sufix, p. 20. | Leana (Ileana).
Leap, interj., p. 32; sgomotul făcut deun corp ce cade.
Lică ? p. 31, 26.
Licie ? p. 27; lucie?
Limbă, s. *dinţii şi limba,* p. 22. | *limba,* p. 25. | un limbă-lungă, vorbăreţ.
Linciuresc, v. linchiresc, ling.
Lingă? p. 23.
Lingăiana ? p. 23.
Lingură, s. 25. îţi punem lingurile la brâu, dacă nu vei venì la vremea mesei (nu-ţi vom lăsà mâncare).
Lişman, s. păzitor de porci sau boi.
Livadă, s. *livada,* p. 25.
Loga? p. 18.
Logoliţa? p. 18.
Lopăţică s. lopăţica găurită care ţine întins sulul de dinainte
Lùciu, adj. p. 15. lucitor, *i* scurt şi plin, făra a fi accentuat.
Luleà, s. *luleaua,* p. 25.
Lumânare, s. *lumânarea,* p. 19, 24, 25.
Lume, s. *lumea,* p. 25. | *sfârşitul* lumii, p. 32. | să mori când ţi-o fi lumea mai dragă (blăstăm), | anul acesta s'a făcut pânea, ca de când lumea (în abondenţă).
Lumină. s. *lumina,* p. 25.

Lună, s. *luna*, p. 25. | *soarele și luna*, p. 32. un împușcă 'n lună (zălud).
Luntre, s. *luntrea*, p. 25.
Lup. s. *lupul etc.*, p. 24. | *lupul*. p. 25.

M.

Mac s. *macul*, p. 7.
Măcièșă, s. *măcièșa*, p. 25, se aude și măcièșă.
Macin, v. ei la mine nu se macină așà ușor (nu ți se trec toate).
Măciulie, s., p. 22, gămălie, *măgălie*.
Màlea,? p. 24, 27.
Mămăligă, s. *pirosteiile, ceaunul și mămăliga*, p. 7. | *mămăliga*, p. 26.
Mână, s. *mâna*, p. 26. | unde pune el mâna, pune și Dumnezeu mila. | stă cu mânile în sân (indiferent, nepăsător).
Maneà, s. p. 16. drug de lemn care se prinde în două scoabe de fier pe dinăuntrul ușii, peste noapte.
Mânie, s. omul la mânie cade'n nebunie. | mânia din astăseară, las-o pe mâni.
Mantà, s. mantà de vremea rea (sprijin). (maltà rea a cuivà.)
Măr, s. și cățelul turcului a mâncat mere pădurețe.
Mâș, interj., p. 30.
Mascarà, s. org. genit. masc. | spune mascarale (pornografii). | mascarà (om de nimic).
Mâță, s. *cânele și mâța*, p. 18. *mâța*, p. 26.
Mătăhaie, s. namilă, mătăhală, p. 22.
Mătură, s. *mătura*, p. 26.
Melc, s. *melcul*, p. 21.
Mèndeliță? p. 28.
Mică?, pron. pop.: *gnică*; de când l-a apucat frigurile, bea apă pe mică pe ceas (veșnic).
Mièzure, s. p. 19; miez.
Mihoho, interj. pron. pop.: gnihoho; strigătul cailor. | cal, p. 32.
Minciună, s. *minciuna*, p. 26.
Minciunèle, s. pl. p. 22, un fel de plăcinte.
Minghiliță,? p. 31.
Minte, s. *mintea*, p. 26.
Mlădiu, adj. mlădios.
Moc, adj. fem.: *moacă*, prost, tăcut, urît.
Moară, s. *moara*, p. 26. | *piatra de moară*, p. 29. piatră de moară (greu); că doar n'o fi piatră de moară.
Moarte, s. e bun de trimis după moarte (care nu vine la vreme).
Mocan, s. *oile, mocanul și cânele*, p. 27.
Mogâldeață, s. *gomâldeață*; porcoiu mic de fân. | om scund.
Moloman, adj. prost.
Morar, s. *morarul*, p. 26.
Mort. s. adj. nu mă iau eu după morți (proști).
Motan, s. *motanul lui Nițu* (poveste) p. 11.
Mototol, s. a făcut hârtia mototol (ghem, cocoloș) și a aruncat-o în foc, p. 32.
Mùcăle, mușcă, despre cățel.
Murmueală, s. murmur (de apă).
Muscă, s. *musca*, p. 26.
Muscal, s., p. 30.
Mustață, s. *mustața*, p. 26.

N.

Năcaz, s. necaz; ai să dai de ziua necazului (beleà).
Năgară, s., p. 33, plantă.
Nagâț, s. p. 25, pasere de baltă.
Nan, s. naș.
Nàndraș, s. *nàndreș*, flăcăoan.
Nangotă. s. om cicălitor, care se ține scaiu de cinevà.
Nas, *nasul*, p. 26.
Năsădeală, s. așezarea snopilor pe fața ariei pentru a fi treierați. | bătaia (bătătura pânzei în urzeală.)
Năstrușnic, adj. minunat.
Năvârna, adv. dă năvârna (merge înainte, cu cânele prin băț, obraznic).

Năvoloaca, adj. merge năvoloaca, năvârna.
Neaga, s. e o *Neagă-rea*, unul de care nu te poți scăpà.
Nedeie. s. bâlciu, iarmaroc.
Nemijlocit, adv. îndată.
Nenișor. s. termen familiar: ei, nenișorule, văzuși cum s'a isprăvit încurcătura?
Nestoiază, v. pers. 3 sing. gerul s'a mai nestoiat, s'a mai domolit (îmmuiat).
Ngăltâtori, s. pl., p. 5.
Nichiduță, s. Michiduță, diavol, p. 35.
Nimica, num nehot. m'a ocărît pentru o nimica toată.
Nnguțitori. s. pl., p. 5.
Noapte, s. *ziua și noaptea*, p. 36.
Noroc, s. am noroc și-l țin în oboroc. dacă nu-i noroc și parte, geaba te mai scoli din noapte.
Nucă, s. *nuca*, p. 27.
Nueà. s. *nuelele*, p. 27.
Nume, s. i-a ieșit nume rău. | merefără-nume (specie).

O.

Oaie, s. *oaia*, p. 27. | *oile, mocanul și cânele*, p. 27.
Oarbă, s. umblă de-a oarba (fără rost).
Obidă, s. trăesc cu obidă (amar, mâhnire).
Oboiu, s. instrument de cântat.
Ochiu, s. *ochiu*, p. 27. | *sprincenele și ochii*, p. 23. | se uită cu ochii răi la mine. cofa este cu apă, plină-ochiu (rasă). | mă fură din (dela) ochi (așà-i de meșter hoțul). | a închis ochii. = a dat ochii peste cap (murit). | ochiul stăpânului îngrașă vita.
Oglinda, s. *oglinda*, p. 27.
Om, s. *omul cu femeia și fiii lor*, p. 27.
Omăt, s. *fulgii de omăt*, p. 23.
Omușor. s. omuleț. om mic, p. 27.
Ondolene ?, p. 32.
Opaiț, s. *opaițul*, p. 27.
Opărit, adj. pierdut, trecut, despre înfățișarea cuivà.
Opcină, s. culme muntoasă.
Opincă, s. *ața dela opinci*, p. 16. | să umbli după mine cu opincă de fier și tot nu te iert.
Opintesc, v. p. 17 s'a opintit odată în ușă și a intrat cu ușă cu tot în casă. | mă opintesc să vărs și nu pot.
Orândaș, s. crișmar.
Oriele. s. pl. unealtă de prins pește.
Ospeție. s. ospăț.
Otrocol ? p. 25. 26. încunjur.
Ou. s. *oul*, p. 28. | astăzi e mai deștept oul decât găina.

P.

Pàc, interj., p. 31.
Păcorniță, s. *păcornița*, p. 28.
Păhărnicește, adj., p. 29: largă la gură ca un pahar.
Pàia ? p. 7.
Paingăn, s. paianjăn; *paingănul*, p. 28.
Paiu, s. *cârligul de paie*, p. 19. | pun foc în paie (ațit, întețesc, înnăspresc). | foc de paie (cevà trecător).
Păiuș s., p. 21, 30.
Pământ, s. *mijlocul (buricul) pământului*, p. 8.
Pană, s. se umflă în pene (fudulește).
Pântece, s. *pântecele*, p. 28.
Par, s. *parul ariei*, p. 28.
Păr, s. n'am păr în cap, de câte ori l-am scăpat. | nu te teme: un fir de păr n'are să ți se piardă. dimineața toți oamenii erau la curte în păr. | cam trasă de păr, izbânda ta.
Pară, s. *para*, p. 28.
Parà, s. nu face nici o parà (nici un ban).

Pàrcea, ? harcea-parcea, p. 21.
Pârgav, adj. dat în copt, *pârguit*.
Parpalec, s. porecla Grecilor.
Pas, s. mai las-o la pas (nu te grăbì).
Paşan, ? dela paşă; p. 16; înţeles de: greoiu, *măhălos*.
Păscălitor, s. cel ce ştie să caute în *zodiac* (carte de zodii.)
Pat, s. *uşa şi patul*, p. 34.
Patmă, s. *patnoşcă*, bentliţa sau *gaica* care strânge mantaua la spate.
Păun, s. *păunul*, p. 28. | cioară împodobită cu pene de păun. | glas de păun (urît). | picioare de păun (nespălate). | frumos. | Păun, Păuna, nume.
Păvălac, s. poreclă, din Pàvăl (Pavel).
Pepene, s. *pepenele*, p. 28.
Perină, s. = *pernă; perina*, p. 32.
Perjă, s. *perja*, p. 28. | org. genit. fem.
Peşte, s. *peştele*, p. 29. | acum dorm şi peştii.
Pestèţi, s. pl. superstiţii, credinţe.
Piatră, s. *piatra de moară*, p. 29. | tu eşti piatră de 'ncercare în sat (duci greul). | piatra din casă (fata care-şi aşteaptă măritişul). | ori capul de piatră, ori piatra de cap. (ori-ori).
Pic, interj. p. 7.
Pic, adv. puţin: n'am nici un pic de apă; poate şi: *picătură*.
Picior, s. *piciorul în ciobotă*, p. 29.
Piciorușe, s. pl. pron. pop.: *chiciorușe* (desemnuri la horboţele).
Piele, s. i-am dat tot, până la piele, numai să mă văd scăpat de el.
Pieptene, s. *pieptenele de cap*, p. 29. | *pieptenele de lână*, (cu care se piaptănă lâna), p. 29.
Pierit, adj. shimbat, transfigurat (la faţă).
Pinos, adj. *lemn-pinos*, specie.
Pirostii, s. pl. *pirostiile, ceaunul şi mămăliga*, p. 7.
Pirostrii, s. pl. pirostii, chirostii, p. 7.
Pisoiu, s. mâţ, motan. | un lemn scurt cu care se pisează usturoiu (pron. pop.: *chisoiu*). | rublă, piesă de 5 lei.
Pistol, s. *pistolul*, p. 29.
Pită, s. *pita*, p. 18.; pron. pop. chită. | asta-i chita lui! *(chiteală*, socoteală, plan).
Piuă, s. bate apa în piuă. | mai multă vorbă decât treabă.
Plasă, s. claie (o plasă de fân).
Pleavă, s. *pleava şi grâul*, p. 29. | pleava oamenilor (tot ce-i mai rău).
Plodicios, adj. care are (face) copii *(ploduri)* mulţi.
Ploştină, s. loc, umed, *ploştinos*.
Plug, s. *plugul*, p. 29.
Plută, s. o specie de plop, sau chiar: plop, *pleop*.
Plutăşie, s. îndeletnicire cu conducerea plutelor pe ape.
Poală, s. margine (poala pădurii).
Poamă, s. *poama*, p. 29.
Poc, interj. p. 7.
Pocoiu, v. mă pocoiu (mă liniştesc).
Poem, s. *poemul numeric*, p. 8.
Pofticios, adj. poftitor, dornic, doritor.
Pogace, s. mămăliga frământată cu apă, făcută turtă, coaptă pe jăratec şi unsă cu mujdeiu (usturoiu pisat cu apă); sau numai felii de mămăligă prăjite pe jaratec.
Poian, s. poiană, luminiş în pădure.
Policie, s. gheţuşcă, provenită din umezeala pământului prin ceaţă sau negură şi apoi îngheţată, p. 27.
Poloboc, s. *polobocul*, p. 29.

Ponciș, adv. se uită ponciș la mine (urît).

Popă, s. zi de popă (de dulce). | popa să aibă dinți sănătoși (despre un om brăpareț, când i se ivește sau își face un prilej). mă mână dela popă la preoteasă (de colo până colo). | popa sfințește biserica și femeia casa. | nu m'ascultă? lasă, că eu i-s popa.

Popușoiu, s. *popușoiul* p. 30. | *știuletele de popușoi*, p. 33.

Porc, s. *porcul și, etc.*, p. 24.

Porcoiu, s. gramadă: un porcoiu de bani, de fân.

Porșor, s. porcoiu mai mic.

Poruncă, s. *care este întâia poruncă a lui Dumnezeu*, p. 8.

Potnoj, s. roată de papură, pusă la ușă, pentru a se curăți ciobotele.

Potrivă, adv. casa din potrivă (vis-à-vis).

Poveste, s. ei, ce mai veste, poveste? (nou). | lucruri neadevărate. | frumoasă poveste și mare minciună (după ce unul vorbește).

Prăpastie, s. spune prăpăstii (lucruri de necrezut).

Predidesc, v. mă predidește (apucă) plânsul.

Prepus, s. bănueală.

Preval, s. preval de apă (unde curge mai repede).

Primar, s. *primarul*, p. 30.

Primăreasă, s. nevasta de primar.

Primării, adj. pl. pere primării (specie.)

Primesc, v. Domnul să primească (când se dă de pomană).

Prind. v. *de-a prinde-mă* (de-a prinsul), joc.

Priscornic, s. *priscornicul*, p. 30.

Privighitoare, s. *privighitoarea*, p. 30. | glas de privighitoare.

Problemă s., p. 14.

Proțap, s. *proțapul*, p. 7.

Pruna, s. *pruna*, p. 28, rahat cu prune, (fleacuri).

Puiește, v. cânii se puiesc (împreunare). | focul se puiește (se transmite) câte dela un lucru la altul.

Puiță, s. un câne și-o cățeà în împreunare. | mai mulți cari se țin după una.

Pungă, s. *punga*, p. 30.

Purcar, s., p. 13 porcar, păzitor de porci.

Purece, s. *purecele*, p. 7, 30. | aruncă-te purece, — nu mai pot de pântece.

Pușcă, s. *pușca*, p. 7, 30. | femeia, calul și pușca n'au crezământ (să nu te încrezi în —).

Puț, s. fântână. | *cărările puțului*, p. 19. | *ciutura puțului*. p. 20. | *cumpăna puțului*. p. 22.

Puținătate, s. puținul.

Putineiu s. *putineiul*, p. 30.

R.

Rac, s. *racul*, p. 31.

Rachiu, s. *rachiul*, p. 31. | când s'a mântuì rachiul din București și bodaprostea din țară (niciodată).

Ragilă, s. *raghilă*, pentru răghilat fuioarele de in și cânepă.

Rândunică, s. *rândunica*, p. 31 când cântă rândunica 'n streșină (în zori de zi).

Rânete, adj. pl. soiu de mere.

Rânzos, adj. dela *rânză* (pipota sau stomacul paserilor), răutăcios, îmbufnat.

Răpăesc, v. merg repede: răpăià pe uliță.

Răpeziș, s. înclinarea mare a albiei unei ape.

Rara, adv. mergea pe drum *rara-rara* (domol.)

Răsboiu. s. *răsboiul* (stativele), p. 8. | *spata răsboiului*, p. 31.

Râșchitor. s. *răschitorul*, p. 31.

Răsnesc, v. pierd drumul; umblând singur prin târg m'am răsnit.

Râșniță, s. *râșnița*, p. 31.

Răspuns. s. *întrebări și răspun-*

suri comune, p. 8. | *întrebări și răspunsuri religioase*, p. 8. | mi-a trimis răspuns (veste, poftire, fără protocare) să mă duc astăzi la el.
Răsturnica, s. nume de femeie.
Rățuță, s., p. 28, rățușcă, rățișoară.
Răznesc, v. iau cu sila, *rășluesc* (mai mult când e vorba de pământ): lupul mi-a răznit un miel.
Refeneà, s. beție, chef.
Roată, s. *colacul roatelor*, p. 21. | *roatele carului*, p. 31.
Rogoz, s. p. 15, *păndășiță*, sau stuf amestecat cu papură și fân.
Roică ?, s., p. 29.
Rost ?, fiecare lucru are un rost pe lume. | mi-am făcut rosturile mele (planuri, socoteli). | fac rost de parale (ca să capăt) | .rosul pânzei.
Rozor, s. popușoiu de rozor (de rezervă), termen vechiu istoric.
Rug, s. rugul, p. 31.
Rupt, s. nu vrea să muncească, în ruptul capului (cu nici un preț).

S, Ș.

Sac, s. *sacul*, p. 31.
Sac, interj. p. 18.
Sâcâiesc, a. fac în ciuda cuivà, p. 15. | sâcâit, chinuit de cinevà. încetinel, domol, migălos (despre oameni).
Sacalia ? p. 7,
Săcuiu, s., p. 29.
Sângeriu, adj. culoare sângerie, ca sângele.
Sanie, s. *sania*, *căruța și calul*, p. 31.
Sânie, s. toate le-am făcut din sânia mea (din îndemn propriu).
Sapă, s. apă de sapă (vin).
Sârg, s. grabă: a venit în sârg.
Șaradă, s., p. 14.
Șarabană, s. harabà.
Sărăcie, s. m'am deprins cu sărăcia, ca țiganul cu scânteia.
Săriță, s. să nu mă scoți din sărite (pepeni), că o pățești cu mine. | ți-ai prăpădit sărita (mintea cumpătul).
Sbeguiesc, v. mă sbenguesc, *sbenguire*, fac nebunii.
Sbenghiu, s. benchiu: i-a făcut cu cerneală un sbenghiu în frunte (o pată).
Sburlesc, v. când m'am sburlit odată la el, l-am băgat în pământ.
Scaiu, s. *scaiul*, p. 31.
Scânteie, s. *scânteia*, p. 31.
Scârbozènie, s. scârboșenie.
Sciu melce-i ?
Scoică, s. *scoica*, p. 32. org. | genit. fem. | un os mort la cal, deasupra copitei.
Scot, v. eu scot (scoț) după cum: văd, vădz, etc., p. 20. | ei, pe unde-o scoți acum (ce-i de făcut)?
Scrânciob, s. ii știu eu scrânciobul lui (șiriclicul).
Scrâșcanie, s. amar, greutate, ne voie.
Scripcă, s. diblă, diplă: *scripca* p. 32.
Scroafă, porcul și cu scoafa-s frați.
Scutesc, v. ia, să mă mai scutești, să mă mai lași în pace, să mă mai slăbești (cu dragostea).
Sdea, s; pl.: *sdele*, hârtii de întărire, dela: *sdelcă* sau sâdelcă.
Sdrelesc, v. m'am sdrelit la o mână (sgâriat).
Șea, s. iea șeaua de pe cal (hotărăște-te).
Sfanțoc, ? dela *sfanț*, p. 26.
Sfârlezesc, v. s'a sfârlezit (iuțit, hărnicit).
Sfârtec, v. spintec, taiu în bucăți; lupul mi-a sfârtecat un purcel.
Sfredel, s. *sfredelul*, p. 32.
Sgomotez, v. fac sgomot.
Sicriu, s. *sicriul*, p. 32.
Șimilitură, p. 5.
Șindilar, s. cel ce face șindile.
Sită, s. *sita*, p. 32. | din coadă de câne sita de mătasă nu se poate

face. | sita câte nouă șade în cuiu. văd ca prin sita (abià zăresc).

Smârcâiu, v. fac *smârc-smârc* (ca și cum îmi trag mucii pe nas). | plâng.

Smintit, adj. smintit din botez (țicnit). | să nu-mi sminteşti un lucru dela locul lui.

Smoc, s. mănuchiu, buchet, p. 33.

Soacră, s. îți trăește soacra (întâmpinare la vremea mesei). | lasă-mă, nu-mi sta soacră pe cap.

Soare, s. *soarele și luna,* p. 32.

Şoarece, s. *șoarecele,* p. 32.

Somn, s. *somnul,* p. 32 | par'că ai somnul mieilor (așà dormi de mult). | dormire-ai somnul tatei (când acesta e mort) (celor ce dorm prea mutl.)

Şovâltoică? p. 29.

Spânzur, v. am spânzurat o mulțime de parale în zadar (cheltuit, fără reușită).

Spârcuiu, v. ucid: lupul mi-a spârcuit (rupt) un bou.

Spată, s. *spata răsboiului,* p. 32.

Sprinceană, s. *sprincenele și ochii,* p. 33. | doi flăcăi, aleși pe sprinceană (foarte buni).

Spulber, s. spulberare.

Spuză, s., p. 23, mulțime: am o spuză de slugi. | *vatra, burca și spuza (focul),* p. 35.

Stative, s. pl. *stativele* (răsboiul), p. 8.

Stea, s. *stelele,* p. 33.

Steag, s. a închinat steagul (a murit). | dacă-i așà, închin steagul (cedez).

Steaz, s. șihoiu de apă.

Ştiob, s. vas de lemn pentru zoi.

Ştiu, v. a luat pe „nu știu" 'n brațe (nu răspunde altcevà decât: „nu știu").

Ştiubeiu, s. *știubeiul,* p. 33.

Ştiulete, s. *știuletele de popușoi,* p. 33.

Stog, s. *stogul,* p. 33.

Strachină, s. calcă'n strachini (e beat). | ce vii așà (de 'ncet) de par'că calci în străchini!

Străfulgeră. v. fulgeră.

Strâmb, v. a început să strâmbe (din nas), să-și arate nemulțămirea.

Strângătură, s. agoniseală, economie.

Strărăzător, adj. străveziu.

Streşină, s. strașină; *streșina,* p. 33.

Stroh, s. *stròhot,* culcușul de paie al porcilor. și al oamenilor leneși fără a fi de paie=*croh.*

Strugur, s. strugure; *strugurul,* p. 29. | stăteau bubele pe el (ca un) strugur.

Stuf, s. *stuh; stuful,* p. 33.

Sufăr, v. nu-mi sufere (priește) nici o mâncare.

Suflet, s. *sufletul,* p. 33. (își caută de suflet (trăește creștinește). | își dă de suflet (de pomană). | copil de suflet (adoptat). sufletul unei trebi (căpetenia).

Sulina, s., p. 15.

Suresc, v. fac sur (colorez sur lână).

Suveică, s. *suveica,* p. 33. | știu eu ce suveici (mașinării) poartă.

Svânt, v. usuc: cămeșile se svântă la soare. | bea de svântă. | l-am svântat în bătaie.

T. Ţ.

Ţâbric, s. chibrit.

Tac, v. dacă taci, nimic nu faci; dacă zici mai rău o strici. | „tac" mă cheamă (am să tac) = „tacu-mă" mă cheamă.

Ţăcălie, s. cioc, barbă subțire și ascuțită.

Tăgadă, s. tăgăduială.

Ţâflicat, adj. modern, modificat.

Ţăhăluiesc, v. *țuhăiesc,* chinuiu.

Tahuiu, adj. într'o parte, smintit.

Taiu, v. rachiu (putere de rachiu) tăiat cu apă.

Tâlv, s. *butia cu tâlvul,* p. 18.

Tam, ? şi tam-nesam, mă bate pe umăr.
Tamjă, s. eşti o tamjă (fleac, leneş).
Ţanc, interj., p. 32.
Ţàndără, s. bucăţică: dă-mi o ţandară de pâine. | mie repede îmi sare ţandăra.
Tandalic, ? dela *Tândală,* p. 20, 21; cu înţeles de posnaş.
Tânjesc, v. de dorul tău tânjesc (supărare lungă şi potolită).
Ţânţar, s. *ţânţarul,* p. 33.
Ţap, s. *ţapul,* p. 33.
Ţărâita, s. mi-a dat bani cu ţăráita (câte puţin).
Ţarcă, s. cap de ţarcă, (prost).
Ţărcăiu, v. mulg: ţărcăiu vaca.
Ţărcuiesc, v. lupii ţărcuiau (dădeau ocol (oilor). | mi-am ţărcuit sămănătura (am împrejmuit-o).
Tărcuş, s. nume de câne; dela *tărcat* (cu pete).
Târfă, s. femeie uşoară, ordinară.
Tată, s. *tata-moşul,* p. 16: bunicul, tata-mare, tata-bătrânul, bătrânul, bătrânelul.
Ţâţă, s. *ţâţele femeii,* p. 33.
Ţâţaia, ? ţaţa, lelea.
Ţâţână, s. am să te strâng în ţâţâni (forţez).
Tătar, s. crud, sălbatec.
Tătăran, ? dela *Tătar,* p. 16.
Tavă, s. tava, p. 20. vas de tinicheà, cu marginile de un lat de palmă, în care se coace mălaiul.
Tăvăluc, s. *tăvălucul,* p. 33.
Taur, s. *taurul,* p. 33. | unuia căruia îi place să umble în necurăţenii.
Teacă, s. că teacă, că pungă, vremea trecù.
Telăliţa, s. femeie cu apucături proaste.
Ţică? epitet copiilor din *p. ţică,* cred.
Ticăit, s. încet, domol (despre oameni).
Tigaie, s. *tigaia,* p. 34.
Ţigan, s. *ţiganul,* p. 34. | vai de ţiganul fără traistă.
Ţigară, s. *ţigara,* p. 34.
Tilic ? p. 34.
Tililic ? p. 34.
Tililică ? 15.
Ţin, v. ţine-te să nu te rupi. | ţie-se de el (farmecele pe cari le face). | te ţineam om de treabă.
Ţingău, s. flăcăieş.
Tingire, s. *tingirea,* p. 34.
Ţintat, adj. breaz, p. 27.
Tioc, s. toc de piele pentru ţinut gresia de ascuţit coasă, etc.
Ţiov ?, p. 30.
Tirichiţa ? p. 31.
Ţiţi? sau *ţiţileană,* p. 20.
Titirează? din *titirez,* p. 30.
Toboliţă ?, p. 28.
Toloacă, s. loc bătut *bătăturit,* călcat, umblat).
Tonatic, adj. cu toane, schimbător.
Tontălău, adj. prostănac.
Topliţă, s. gârlă curgătoare (de izvor).
Topor, s. coadă de topor. (omul, unelta rea a cuivà).
Tot, adv. toate ca toate, dar asta-i prea moţată.
Trâmbă, s. val; trâmbă de pânză.
Trâmbiţă, s. *trâmbiţa,* p. 34.
Tranca, interj., p. 30.
Trăsnet, s. *trăsnetul,* p. 28.
Treapăd, s. diareie. | mers repede al omului, de colo până colo. | trap de cal.
Trebăluiesc, v. fac câte cevà.
Trepăduş, s. p. 24; înţeles de: unul care-ţi vine veşnic.
Tretior, adj. cal tretior.
Trezie, s. starea în toate minţile acuma-s la trezie, nu la beţie.
Tron, s. ladă.
Tuchiliş, adj. p. 34: tupiliş, pe pitite.
Ţuguiat, adj. p. 17; cu vârf ascuţit.

Ţuguiu, s. p. 17, vârf ascuţit.
Ţugurel? p. 27.
Tulihoiu, s., p. 30, ştiulete.
Tunet, s. *tunetul,* p. 34.
Ţupa, interj. dela *ţup* sau *ţop* (a *ţopăi*), p. 30.
Tura ? tura-vura, p. 34; ce mai tura-vura (atâta vorbă de geaba).
Turc, s. păgân, spurcat. 'să fiu turc, dacă ştiu eu de asta.
Turtă, s. *turta,* p. 18. | beat turtă.
Turtel, ? dela turtă, p. 18.
Ţurţurel, ? dela *ţurţur,* p. 35.
Ţuştiu, interz, ţuşti, (ţuşti! iepurele din tufă), p. 34.
Ţuţunic?, p. 29.

U.

Ulcior, s. *ulciorul,* p. 34.
Uliu, s. erete; *cloşca şi uliul,* p. 20. | *uliul,* p. 34.
Umăr, s. mă iea peste umăr (în râs). | tu n'ai pus umărul la greu.
Umblat, adj. om umblat, care a văzut multe locuri.
Umbră, umbra, p. 34. | i-i frică şi de umbra lui. pe lângă frate-seu, el a rămas în umbră.
Una, num. una, două, el tot la crâşmă (se duce des).
Undiţă, s. *undiţa,* p. 34.
Untişcă, s. *untişca,* p. 8.
Untişor, s. plantă,
Unuma, ? dela: *unu,* p. 7.
Urcic, s. lemnul de un cot de care se leagă streangurile la trăsuri.
Ureche, s. *urechea,* p. 34. | tare (fudul) de-o ureche (surd). | i-a pus capu'ntre urechi şi nu se mai uită 'n lături (încăpăţinat). | are ureche (prinde lesne cântările). | după ureche (cântă din auzite). | îţi rup urechile (ameninţare). | doar n'a dus la ureche (ci în gură, a băut şi a mâncat). într'o ureche (nebun). | îi intră pe o ureche şi-i iese pe cealaltă. | trage cu urechea (ascultă pe furiş). | îmi sbârnâie pe la ureche (mi-a trecut pe la ureche) (am auzit svonindu-se).
Urechiuşă, s.; pl.: *urechiuşi, urechiuşe,* un fel de ciuperci.
Urmă, s. la urma urmei (cându-i pe aceea) ce are el cu mine? | urma alege.
Ursat, adj. ursit, sortit.
Urzeală, s. sortire scris.
Ursitori, s. pl.: ursite, *ursoi,* ursitoare.
Uşa, s. *broasca,* uşii, p. 17. | *uşa şi patul,* p. 34.
Uşchior, s. uşor, cadrul de lemn gros al uşii.
Usturoiu, s. *usturoiul,* p. 34. | nici usturoiu n'a mâncat, nici gura nu-i pute (se face că nu ştie nimici, nu-i amestecat în afaceri).

V.

Vacă, s. *vaca,* p. 34.
Văd, v. mulţi văd, puţini cunosc.
Val, s. *valul,* p. 33.
Vălătuc, s. *vălătucul,* p. 33.
Vânător, s. sărăcia în pălăria vânătorului. | celor cu un ochiu mai mic.
Vânjăţă? p. 23; şi *vânjeţeă.*
vânt, s. *cerul, pământul şi vântul,* p. 20. | *vântul,* p. 35. | se dă'n vânt după dânsa.
Vârta, s. vinde cu vârta, cu *toptanul* „en gros“.
Vârtej, s. *vârtejul,* p. 35. | umblă val-vârtej. | vârtej în cap (unde părul are altă direcţie).
Vârtelniţă, s. *vârtelniţa,* p. 35.
Varză, s. *varza,* p. 6, 35.
Vătraiu, s. şi *vătrar; vatraiul,* p. 35.
Vatră, s. *vatra şi, etc.,* p. 22. | la vatra mea, la casa mea.
Vârvălicie?, p. 27.
Veghe, s. veghere.
Venin, s. nu-mi fac venin (supărare).
Verde, adj. peşte verde (proaspăt)

Vie, s. *via*, p. 35.
Vierme, s. s'a deprins ca viermele'n hrean.
Vière, adj. pl. soiu de mere.
Vinețică, s.; pl.: vinețele, flori.
Viță, s. vița de vie.
tot mai învie;
iar cea de urzică (sau: lăurușcă) se usucă.
Vițel, s. *vițelul*, p. 36.
Vlăsia, s. ce? suntem în pădurea Vlăsiei. (e țara'n pradă)?.
Vodă, s. așà se mănâncă pita lui Vodă (cu greu).
Voie, s. voia la Dumnezeu (salutare). | fac voie de nevoie și haz de necaz. | dacă vine, bine; dacă nu, sănătate și voie bună. | lui cu greu îi poate cinevà intrà în voie. | voie la mine, ca la banul Ghica.
Vorbă, s. numai vorba-i de tine.
Vovilat? p. 19.
Vulpe, s. *vulpea*, p. 36.
Vura? *tura-vura* p. 34.

Z.

Zăcàș, adj. și: *zàcăș*, leneș.
Zăhăială, s. mișcare și sgomot (ca la iarmaroc).
Zaia? p. 7.
Zăstesc, v. umplu, îngrămădesc peste-plin.
Zăvonit, ad. îmbrăcat cu zăvon, înzăvonit, p. 20.
Zăvor, s. zăvorul, răsboiului (în care intră lopățica).
Zi s. *ziua și noaptea*, p. 36. | zi de vară, până'n seară.
Zic, v. cum m'ei zice, așà mă cheamă.
Zoală, s. muncă grea, strădanie. | sfadă, cicăleală.
Zorbalâc, s. cal bun de zorbalâc.

——o——

INDREPTĂRI

Pag.	19	col.	I	rând.	21	în loc de:	Inainte,	trebue:	Intinse.
„	„	„	„	„	41	„ „ „ :	Cotrâgani,	„ :	Cotrâgaşi
„	„	„	II	„	28	„ „ „ :	Dâmboviţa	„ :	Muscel.
„	21	„	„	„	18	„ „ „ :	'niment	„ :	'nimerit.
„	25	„	I	„	16	„ „ „ :	Peneţi	„ :	Perieţi.
„	„	„	„	„	24	„ „ „ :	188	„ :	188 bis.
„	26	„	„	„	23	„ „ „ :	CXXIX	„ :	CXIX
„	28	„	„	„	33	„ „ „ :	l'mbucă	„ :	l'îmbucă.
„	42	„	„	„	38	„ „ „ :	coscoteală	„ :	coşcoveală
„	43	„	„	„	8	„ „ „ :	frestrele	„ :	ferestrele.
„	„	„	„	„	26	„ „ „ :	întreg	„ :	interj.
„	44	„	II	„	41	„ „ „ :	asonantă	„ :	asonanţă.
„	45	„	I	„	32	„ „ „ :	Hâlea	„ :	Halea
„	„	„	II	„	8	„ „ „ :	jângbesc	„ :	jânghesc
„	„	„	„	„	40	„ „ „ :	salumură	„ :	salamură.
„	47	„	I	„	10	„ „ „ :	măcièşă	„ :	măcieşă.
„	„	„	„	„	29	„ „ „ :	maltă	„ :	unealta.
„	50	„	„	„	5	„ „ „ :	brăpareţ	„ :	hrăpareţ
„	51	„	„	„	19	„ „ „ :	rosul	„ :	rostul
„	„	„	II	„	14	„ „ „ :	Sciu	„ :	Şciu.
„	53	„	I	„	18	„ „ „ :	Ţărcăiu	„ :	Ţârcâiu (2 ori.)

